

MR-SAM:S SAMLADE BESLUT OM DE NYA GLOBALISERINGSINITIATIVEN INNE- HÅLLANDE SAKFRAMSTÄLLNINGEN, BESKRIVNING AV INITIATIVEN OCH ANSVARSFÖRDELNINGEN GODKÄNT I DEN SKRIFTLIGA PROCEDUREN DEN 15.10.2009

norden

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

21 oktober 2009

Generalsekreterarens kommentarer

A. Process

På det nordiska statsministermötet den 28 oktober 2008 blev den nordiska globaliseringsprocessen bekräftad och det uttrycktes en klar uppbackning till att genomföra de initiativ som satts igång. Samtidigt framkom önskemål om att nya initiativ borde startas inom ramen för det nordiska globaliseringsarbetet.

NSK/MR-SAM har vid möten i januari, mars, juni och september fattat beslut om såväl processmodell för förankring i fackministerråden, liksom huvudinriktningen på de nya initiativen. Arbetet med att ta fram förslag till nya initiativ har grundat sig på idéer från de olika fackministerråden, vilka har hörts i två omgångar. Dels i en höring som utsändes den 6 mars med frist den 1 maj samt dels en som utsändes den 22 juni med frist den 25 augusti. Även Nordiska rådet har bidragit med synpunkter i processen. Härutöver har det varit löpande kontakt med ordförandena i de relevanta ämbetsmannakommittéerna med flera.

Processen har en relativ stram tidslinje till följd av Nordiska ministerrådets budgetprocess som kräver att de nya globaliseringsinitiativens budgetfördelning 2010 framläggs vid Nordiska rådets session 2009.

På NSK/MR-SAM mötet i mars 2009 beslutades om ett brev till fackministerråden angående förslag till nya globaliseringsinitiativ. Brevet sändes till alla ministerråd den 6 mars med en frist på inkommande med förslag till initiativ senast den 1 maj 2009. I brevet framlades de områden inom vilka man ville ha inspel; Hälsa och Välfärd, Energi och Transport, Kultur och Kreativitet samt det Finansiella området. Bakgrunden till valet av områden hade sitt ursprung i de synpunkter som löpande framkommit under diskussionerna bland de nordiska statsministrarna, samarbetsministrarna, de enskilda fackministerråden samt Nordiska rådet. Processen är upplagd så att förslagen prövas av MR-SAM som fattar beslut om igångsättning och budget, med beaktande av den sedvanliga budgetproceduren med Nordiska rådet.

Fackministerråden ansvarar för vidareutveckling och genomförande av de initiativ som sätts igång.

Över 60 olika förslag inkom som en reaktion på brevet från olika ministerråd men även från utskott i Nordiska rådet. Generalsekreteraren skrev ett tackbrev till alla ministerråd och Nordiska rådet i maj. I brevet klargjordes att NMRS genomgår de olika förslagen under maj-månad och att GS framlägger förslag till MR-SAM den 11 juni 2009 på vilka initiativ som ingår under de fyra nya områdena.

På NSK/MR-SAM mötet i juni 2009 lade generalsekreteraren fram ett begränsat antal förslag på nya globaliseringsinitiativ för beslut om att få i uppdrag att arbeta vidare med. Förslagen var baserade på de förslag som inkommit med inom de temaområden som MR-SAM valde att prioritera. En del av förslagen är vidareutveckling utifrån de sedan tidigare igångsatta globaliseringsinitiativen och kommer inarbetas i de redan igångsatta förslagen. Utgångspunkten för prioriteringsarbetet framgår av generalsekreterarens brev till fackministerråden den 22 juni och MR-SAM materialet den 11 jun 2009.

MR-SAM gav på mötet i juni stöd till att ge generalsekreteraren i uppdrag att i samarbete med de relevanta ministerråden vidareutveckla de framlagda förslagen. MR-SAM beslutade även att ytterligare två initiativ skulle vidareutvecklas (*eScience* och *kvicksilveravtal*). Uppdraget gavs generalsekreteraren utan ställningstagande om igångsättning av de nya initiativen. På mötet poängterades behovet av ytterligare prioriteringar och förenklingar, tydliggörande av den nordiska nyttan, samt att förslagen bör vara mer precist relaterade till de kriterier som framlagts som utgångspunkt för utvecklingen av förslagen.

Som uppföljning på MR-SAM:s beslut sände generalsekreteraren ett brev till ministerrådets ämbetsmannakommittéer (ÅK), med svarsfrist den 25 augusti. I brevet ombads de inkomma med synpunkter på hur förslagen till nya globaliseringsinitiativ, som NSK/MR-SAM gav sina synpunkter på under mötet 10-11 juni, kunde vidareutvecklas och prioriteras. En kopia på brevet sändes till presidenten i Nordiska rådet.

Generalsekreteraren orienterade NSK/MR-SAM på mötet i september 2009 muntligen om de synpunkter som inkommit i processen, vilka även eftersändes till NSK.

NMRS har sedan mötet den 2 september inarbetat NSK/MR-SAM:s, de olika ämbetsmannakommittéernas och Nordiska rådets synpunkter på bäst konstruktiva sätt och i störst möjliga omfattning. Synpunkterna har värderats utifrån att hur de kan bidra till att vidareutveckla förslagen genom ytterligare prioriteringar och förenklingar, tydliggöra den nordiska nyttan samt bidrar till att förslagen blir mer precist relaterade till de kriterier som framlagts som utgångspunkt för utvecklingen av förslagen.

MR-SAM:s ordförande och generalsekreteraren har på mötet med Nordiska rådets budgetutskott i september 2009 orienterat om de olika förslagen till nya globaliseringsinitiativ, samt en första övervägning om potentiell budgetfördelning. På mötet enades man om att Nordiska rådet samtidigt med NSK får ta del av mötesmaterialet till NSK mötet den 1 oktober.

Efter att MR-SAM i skriftlig procedur fattar principbeslut om igångsättning av nya globaliseringsinitiativ och fördelning av globaliseringsmedlen mellan dessa, kommer de beslutade initiativen att vidareutvecklas ytterligare i de relevanta fackministerråden. De nya initiativen igångsätts 2010 och avrapportering sker till NSK/MR-SAM i februari 2010, samt till juni 2010 i samband med det nordiska statsministermötet. NSK/MR-SAM kommer

fortsatt ha ansvar för koordinering av globaliseringsprocessen medan ansvar och genomförande ligger i de relevanta fackministerråden. Även Nordiska rådet kommer att orienteras om utvecklingen.

Det er generalsekretærens vurdering, at de forslag til globaliseringsinitiativer, der er bilagt sagsfremstillingen, nu er af et sådan indhold, at de opfylder de krav og ønsker, som der er peget på, ikke mindst fra de relevante ministerråds side. Forslagene tager således i størst muligt omfang hensyn til de forskellige synspunkter, der er fremkommet i processen. Generalsekretæren indstiller derfor, at NSK/MR-SAM træffer principbeslutning om igangsætning af de bilagte forslag til initiativer med videreudvikling i de relevante ministerråd (se afsnit C). Det bemærkes, at såvel forslaget om kultur og kreativitet som initiativet om eScience lægges sammen med eksisterende initiativer. Endvidere indstiller generalsekretæren, at NSK/MR-SAM med forbehold for den sædvanlige beslutningsproces med Nordisk Råd, træffer beslutning om fordeling af globaliseringspuljen 2010 til de nye initiativer (se afsnit B).

B. Förslag till fördelning av MR-SAM:s globaliseringsmedel

För år 2010 finns det 33.9 MDKK tillgängligt för de nya globaliseringsinitiativen från MR-SAM:s globaliseringsanslag. I tabell 1 nedan ses generalsekreterarens förslag till fördelning av MR-SAM:s globaliseringsmedel för de nya globaliseringsmedlen för år 2010. I generalsekreterarens övervägelse om förslag till fördelning av budgetmedel för 2010 har det bland annat lagts vikt på vilka medel initiativen förväntas använda i uppstartsfasen, initiativens fulla omfattning - även budgetmässigt, finansiering eller möjlig finansiering från ministerråden och möjligt behov av extern finansiering. Det är generalsekreterarens värdering, att oavsett om det visar sig att alla initiativen inte kan få full finansiering från globaliseringsanslaget i perioden 2010-2012, kan initiativen sättas igång på föreliggande underlag och fortfarande ha goda förutsättningar för att uppnå värdefulla resultat för de nordiska länderna.

Det är generalsekreterarens bedömning att de ansvariga ministerråden för de enskilda initiativen bör i förbindelse med utvecklingen av initiativen undersöka möjligheterna för ytterligare medfinansiering från ministerråden, nationella källor, EU, nordiska institutioner samt hur initiativen kunde sammankopplas med andra pågående initiativ i länderna. Med en bred medfinansiering och sammankoppling med bl.a. existerande nationella initiativ utnyttjas de gemensamma resurserna optimalt och bidrar till att uppnå bättre resultat.

Tabell 1: Förslag till fördelning av globaliseringsmedel för de nya globaliseringsinitiativen för 2010

År	Kultur/ kreativitet	Energi/ transport	Hälsa/välfärd	Finans- området	eScience	Förhandlings möte för ny kvicksilver- konvention	Byggeri	MDKK
2010	5(+2.8 = 7.8)	7.65	8.5	0.75	7	4	1	33.9

Anmärkningar till tabell 1.

Beträffande initiativet "kultur och kreativitet" föreslår generalsekreteraren ett globaliseringsanslag på 5 MDKK för år 2010. De 7.8 MDKK som står inom parentes syftar på att MR-SAM sedan tidigare i sitt budgetförslag till NR beslutat att 2.8 MDKK ska i 2010 tillgå det 13:e globaliseringsinitiativet "KreaNord". Eftersom KreaNord ska sammankopplas med det nya

globaliseringsinitiativet "kultur och kreativitet" blir den sammanlagda summan 7.8 MDKK (5 + 2.8).

Beträffande initiativet "energi och transport" är generalsekreterarens förslag på 7.65 MDKK för år 2010 inklusive relevant uppföljning på EnergiExpo.

Fördelningen av de 8.5 MDKK, som föreslås bli beviljade från globaliseringsanslaget för globaliseringsinitiativet "hälsa och välfärd", mellan de involverade ministerråden avgörs på MR-SAM:s möte i december 2009.

Beträffande initiativet "eScience" har MR-U redan nu reserverat 2.8 MDKK för detta ändamål. Medel från "nabo" för genomförande av element i EU:s Östersjöstrategi kan också vara aktuellt för eScience-initiativet.

Beträffande initiativet om Förhandlingsmöte för ny kvicksilver-konvention noteras att det i brevet från ÄK-M nämns ett finansieringsbehov på 6.5 MDKK från Nordiska ministerrådet för år 2010 och den planerade konferensen. I brevet nämns också att "ytterligare medel ur kommande års globaliseringsanslag förutsätts för att uppnå ett lyckat resultat till 2013". Det första förhandlingsmötet för en ny kvicksilverkonvention skall finansieras med 4 MDKK från MR-SAM:s *globaliseringsanslag* 2010, 1.6 MDKK från *Partnerskap och gränsregionalt samarbete* 2009 och med 0.9 MDKK från *Politiska initiativ* 2009.

Beträffande "byggeriinitiativet" är det generalsekreterarens förslag att detta ges 1 MDKK för att under 2010 igångsätta ett projekt med syfte att analysera förutsättningarna för att igångsätta ett innovationsprogram inom området klimatvänligt byggeri. Eftersom ett eventuellt igångsättande av ett innovationsprogram är beroende av resultatet av det planerade projektet, är det på nuvarande tidpunkt inte möjligt att förutse vad ett sådant program skulle kräva för finansiering.

I tabell 2 nedan kan en indikativ budgetfördelning för åren 2011-2012 ses, som baserar sig på de nya globaliseringsinitiativens angivna finansieringsbehov. Initiativens budgetar kan dock i ljuset av den kommande utvecklingsprocessen och beroende på storleken på den externa finansieringen justeras.

Tabell 2: Indikativ fördelning av medlen för 2011- 2012

År	Kultur/ kreativitet	Energi/ transport	Hälsa/välfärd	Finans- området	eScience	Kvicksilver	Byggeri	MDKK
2010	5	7,65	8,5	0,75	7	4	1	33,9
2011	7	10.35	14		11.5	0	?	42.85
2012	6	10	16	-	11.5	0	?	43.50
Tot. i MDKK 2010- 2012	18	28	38.5	0.75	30	4	1	120.25*

* I totalsumman för globaliseringsanslaget åren 2010-2012 är åren 2011-2012 endast indikativa

I tabell 3 nedan kan budgetfördelningen för 2009-2010 för de redan existerande globaliseringsinitiativen ses. Denna budgetfördelning är redan godkänd av MR-SAM som inspel till NR i den allmänna budgetprocessen. Tabellen visar att det redan finns budgetmedel för globaliseringsinitiativen

”Profilering af Norden som center for kreative industrier” och ”Noria” för år 2010. Detta är relevant eftersom de planerade nya globaliseringsinitiativen ”kultur och kreativitet” samt ”eScience” planeras att bli integrerade i de ovan nämnda initiativen.

Tabell 3: budget för globaliseringsinitiativen 2009-2010

Budget		Budget	
		2009	2010
Globaliseringsinitiativer		61.920	66.000
5-2020-1	Globaliseringsforum	4.128	4.000
5-2025-1	Nordisk Topforskning	15.996	7.000
5-2030-1	Innovationsrepræsentationer i Asien	1.135	2.600
5-2035-1	Innovationspris for nordisk kvalitet	1.032	0
5-2040-1	Fælles Energiexpo	4.644	0
5-2045-1	Expo 2010 Shanghai	2.064	2.500
5-2050-1	Nordisk indspil til klimaforhandlingerne	4.128	0
5-2055-1	Bekæmpelse af Grænsehindringer i Norden	2.064	2.000
5-2060-1	NORIA	4.128	3.500
5-2065-2	Plan for fremme af højere uddannelse i Norden	9.288	2.000
5-2070-1	Projektplan for god oplæring af ungdomar og vuxna	3.818	3.700
5-2075-2	Konsekvenser af klimaforandringer på primær næringen	5.986	6.000
5-2080-1	Profilering af Norden som center for kreative industrier	3.509	2.800
5-3000-1	De fire nye temaområder	0	29.900
Totalt		61.920	66.000

Hertil kommer de ubrugte globaliseringsmidler fra 2009 på 4,0 MDKK, som også kan medgå til at finansiere globaliseringsinitiativer i 2010. Det giver i alt en ramme på 70,0 MDKK i 2010 til at finansiere globaliseringsinitiativerne.

C. Förslag till nya globaliseringsinitiativ

1. Kultur & Kreativitet

Resumé

Forslaget på området ”Kultur og kreativitet” indbefatter en videreudvikling af det eksisterende globaliseringsinitiativ: ”Udvikling og profilering af Norden som center for kreative industrier” (KreaNord). Initiativet kobles således sammen med den allerede etablerede indsats. KreaNord arbejder med at udvikle de generelle vilkår for Nordens kreative industrier. To nye indsatser er foreløbig tænkt gennemført inden for rammerne af KreaNord i perioden 2010 til og med 2012, i tillæg til nuværende aktiviteter: Global markedsføring og digital distribution af nordiske film samt satsning på branding af Ny Nordisk Mad

Projektet binder indsatser på tværs af kultur- og næringssektorerne i de nordiske lande sammen via aktiviteter, som på forskellig vis kan forbedre forudsætningerne for Nordens kreative industrier og dermed medvirke til en fortsat positiv udvikling af Nordens kreative økonomi. Forslaget om Kultur & Kreativitet er en forlængelse af KreaNords mandat frem til og med år 2012, med henblik på at konsolidere og udvikle det igangsatte arbejde på følgende tre områder:

- Netværksaktiviteter
- Udviklingsaktiviteter
- Policyanbefalinger
- profileringsaktiviteter

To nye indsatser er foreløbig tænkt gennemført inden for rammerne af KreaNord i perioden 2010 til og med 2012:

Global markedsføring og digital distribution af nordiske film

Nordisk Film & TV Fond vil gennemføre en stærk satsning på international markedsføring, branding og mersalg af nordiske produktioner - og talenter. En markant markedsføringsindsats på nordiske film kan samtidig danne løftestang/platform for en samlet markedsføring af Ny Nordisk Mad; eksempelvis som en slags 'side-events'. Andre specifikke produkter eller områder, som ikke nødvendigvis er relateret til kultur og kreative industrier, kan evt. også kobles på. Denne indsats indgår som et konkret forslag i den del af kulturministrenes operative globaliseringsstrategi, kulturministrene har anmodet MR-SAM om finansiering af.

Ny Nordisk Mad og branding

Ny Nordisk Mad er et værdiskabende program, som er fokuseret på de positive værdier, der kan skabes i og omkring mad; smag og mangfoldighed, madkultur og kreativitet, sundhed og ernæring. Hensigten er at igangsætte en målrettet og markant 'brandingindsats', som udnytter Ny Nordisk Mad konceptet i forhold til den nordiske madkultur, oplevelsesøkonomi og eksportfremme.

Endvidere vil satsningen på profilering af Nordiske computerspil fortsættes som planlagt til og med 2010.

Etablering af et kulturpartnerskab inden for rammerne af Den Nordlige Dimension er undervejs. Et af målene for kulturpartnerskabet er at styrke de kreative branchers position og styrke mulighederne for at nå de internationale markeder. Den Nordlige Dimensions Kulturpartnerskab bliver et vigtigt instrument for Nordisk Ministerråds samlede satsning på de kreative industrier og økonomier, i fald det etableres.

KreaNord skal således fungere som paraply for indsatserne og koble deres aktiviteter til det generelle arbejde med udvikling af vilkårene for Nordens Kreative Industrier.

Budget

För att genomföra de fulla satsningarna 2010-2012 med beaktande av de inspel som mottagits på området "kultur och kreativitet" som inarbetats i förslaget uppskattas det att det finns ett finansieringsbehov på 20,8 MDKK inklusive 2.8 från existerande globaliseringsprojekt nr 13 "KreaNord".

Generalsekreteraren föreslår att 5 MDKK tilldelas det nya initiativet omkring kultur och kreativitet från globaliseringsanslaget för 2010 i tillägg till de 2.8 MDKK som föreslagits för det existerande KreaNord projektet. Budgeten för initiativet bygger på en uppskattning baserat på de element som mottogs efter att de olika ministerråden ombads inkomma med förslag till nya globaliseringsinitiativ inom området "kultur och kreativitet". Grunden för denna uppskattning är emellertid relativt solid eftersom man sedan tidigare har erfarenhet av flera av de element som nu planeras ingå i initiativet.

Förankring

Förslagen som utgör initiativet "kultur och kreativitet" härstammar från MR-K, MR-NER och MR-FJLS. Alla element är väl förankrade i de relevanta ministerråden. Också Nordiska rådet har inkommit med inspel. Nordiska rådets kultur och utbildningsutskott har inkommit med synpunkter om bl.a. vikten av att stärka det nordiska samarbetet mellan konstnärer och näringsliv. Detta är en satsning som ska diskuteras och eventuellt genomföras innanför ramarna för KreaNord.

2. Sundhed og velfærd

Resumé

Der er tale om ét sammenhængende programforslag, som skal være drivkraft for en stærk satsning for det nordiske samarbejde på sundheds- og velfærdsområdet. Omdrejningspunkt er tværsektorielt samarbejde, der er nødvendig for at løse de globale udfordringer, som de nordiske lande står overfor. Programmet skal sikre sammenhæng - og optimere mulighederne for at vinde nordiske styrkepositioner globalt.

Programmet handler om den nordiske velfærdsmodels bæredygtighed og konkurrencekraft med fokus på centrale nordiske velfærdsudfordringer. Den overordnede målsætning for programmet er at igangsætte en sammenhængende innovativ udviklingsproces i Norden. Landene skal gennem et tættere tværsektorielt nordisk samarbejde udvikle effektive løsninger på udvalgte områder indenfor sundhed og velfærd - og dermed skabe synergi og tilføre nordisk merværdi. Målet skal bl.a. nås gennem en kortlægning af de nordiske landes langsigtede strategier og tiltag, indsamlingen af viden og erfaringsudveksling og at bygge bro mellem nye og mindre virksomheders kommercielle og tekniske kompetencer og de offentlige nordiske

Programforslaget er bygget op om to hovedtemaer, der gensidigt skal forstærke hinanden: *"Velfærd - udvidelse og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken samt inkludering"* og *"Sundhed - fremme en sund og arbejdsdygtig befolkning samt livskvalitet"*. Programmet består af 7 selvstændige projekter kategoriseret under de to hovedtemaer; 1. Inkludering af udsatte grupper. 2. Tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft. 3. Udvikling af kompetencer indenfor vækstområder. 4. Sundhedsfremme og forebyggelse. 5. Effekter af indsatser. 6. Ernæring, læring og helse. 7. Entreprenørskab i sundhedssystem.

Projekterne inden for de enkelte temaområder hænger ikke nødvendigvis indbyrdes sammen, men resultaterne af projekterne vil samlet bidrage til programmets overordnede målsætning. Der vil ligeledes være et synergipotential mellem projekterne inden for og på tværs af temaområderne. MR-S, MR-A, MR-FLJS, MR-U og MR-NER er involverede i projekterne.

Budget

För att genomföra de fulla satsningarna 2010-2012 uppskattas det att det finns ett finansieringsbehov på 38,5 MDKK.

Generalsekreteraren föreslår att 8.5 MDKK tilldelas 2010 av globaliseringsmedel.

Förankring

Delprojektet grundar sig på förslag från de enskilda ministerråd, MR-S, MR-A, MR-FLJS, MR-U samt MR-NER. I överrensstämmelse med fackministerrådets synpunkter placeras huvudsansvaret för planlægningen og gennemførelsen hos det relevanta ministerråd som har ansvar för det (se bilaga 8 nedan). Det kommer vara krav på att den som är huvudansvarig involverar alla relevant sektorer, samt att intressenterna aktivt ska bidra till projekten för att säkerställa förslagen tvärsektoriella profil.

3. eScience

Resumé

Projektförslaget handlar om en vidareföring av globaliseringsprojektet om vidareutveckling av det Nordiska forsknings- och innovationsområdet NORIA genom ett spjutspetsprojekt på eScience.

Norden skall föras fram som en ledande aktör inom infrastruktur för eScience, eSciencemetodik och verktyg, och användning av eScience inom olika forskningsområden. Projektet syftar till att öka synligheten för Nordisk spetsforskning, skapa synergier mellan nationella och internationella forskningsinitiativ, frambringa betydliga framsteg på valda stora forskningsområden (Grand challenges), samt att bygga upp kompetens och förutsättningar för framtidens kunskapsbaserade industrier.

Målet med projektet är att skapa en Nordisk eScience plattform som

- starkt utvecklar eSciencemetodik och verktyg
- starkt utvecklar högre utbildning på eScienceområdet
- använder eScienceverktyg och metodik till att accelerera framväxten av kunskap i utvalda tematiska forskningsområden
- kan utnyttjas till eventuella framtida samarbeten i Östersjöregionen

Organiseringen och genomförandet utnyttjar existerande instrument och samarbeten som under flera år långsiktigt har arbetat för att bygga upp eScience som ett nordiskt flaggskepp på IT-området.

MR-U är huvudansvarig för projektet.

Budget

För att genomföra de fulla satsningarna inom eScience 2010-2012 estimeras ett behov för en budget på 30 MDKK.

En nationell medfinansiering kan äga rum efter att NordForsk har konsulterat de nationella forskningsfinansiärerna och dessa på frivillig basis avgör om de vill medverka i projektet.

MR-U har redan nu reserverat 2.8 MDKK för detta ändamål av 2009 års budgetmedel. Medel från "grannlandsbudgeten" för genomförande av element i EU:s Östersjöstrategi kan också vara aktuellt för eScience-initiativet.

Generalsekreteraren föreslår att 7 MDKK tilldelas av globaliseringsmedel år 2010.

Förankring

Förslaget har en stark förankring i MR-U.

4. Energi och Transport

Resumé

Programmets huvudsyfte är att skapa en process som kan vidareutveckla idén om Norden som "The Green Valley of Europe" och samtidigt ta tillvara de goda erfarenheterna från Nordic Climate Solutions och vidareföra viktiga element för framtiden särskilt inom transportområdet.

Programmet ska ge en samlad bild av de utmaningar och lösningar som finns inom området effektivisering och förnybar energi i transportsektorn i Norden och identifiera de teman där en nordisk kraftsamling kan få största möjliga betydelse. I projektet ska det utredas, varför och hur användelsen av för-

nyelsebar energi i transportsektorn kan ökas samt med bakgrund av svaren ge förslag till ramar, strategier och initiativ som bidrar till att reducera CO2 utsläppen i transportsektorn.

En tvärsektorieell styrgrupp ska tillsättas för att ansvara för programutvecklingen, som ska utföras av ett tvärsektorieellt projektsekretariat. MR-NER leder initiativet med konsultation med MR-M och MR-U. Detta arbete kommer att ske på basis av en utredning inom transport och energi som framläggs i september.

Ett arbete med en vision för elektrisk transport i Norden ska startas och några konkreta projektförslag inom detta område kan presenteras inför globaliseringsforum 2010.

Övriga initiativ ska presenteras fram till den 1 september 2011.

Budget

Man kan ännu inte uppskatta det fulla finansieringsbehovet 2010-2012 eftersom projektet vidareutvecklas under hösten 2009, men en nuvarande uppskattning är 28 MDKK för hela perioden. Generalsekreteraren föreslår att initiativet tilldelas globaliseringsmedel på 7.65 MDKK för år 2010.

Förankring

Förslaget har förankring i MR-NER men även MR-M och MR-U har visat intresse för att vara delaktiga.

5. Perspektiver for fremtidig ageren på CDM og JI (Joint Implementation) markedet (förslag på det finansiella området)¹

Resumé

Projektet syftar till att understödja de nordiska ländernas agerande i samband med förändringar i CDM (clean development mechanism) och JI (joint implementation) mekanismerna som COP-15 kan medföra. Understödet erhålls genom att genomföra en analys som samlar upp: värdering av erfarenheter på marknaden hittills, vilka olikheter finns mellan de nordiska ländernas agerande, värdering av koordinerade uppköp, kan man samordna det nordiska praxisen på området i perioden efter 2012?, vilka projekt bör stödjas?, samt kan andra nordiska aktörer spela en roll i framtiden.

Projektet föreslås bli lett av en styrgrupp som utses av ländernas ansvariga myndigheter på CDM och JI området. Styrgruppen utarbetar ett projektmandat till en studie som utförs av en extern konsult på området. Projektet kan vara väl ägnat till att ingå i en eventuell nordisk uppföljning av COP-15. Arbetet igångsätts och avslutas under 2010.

MR-Finans är huvudansvarig för projektet, men där MR-M och MR-NER föreslås vara delansvariga.

Budget

Generalsekreterarna föreslår att 750 000 DKK tilldelas 2010 av globaliseringsmedel.

Förankring

Förslaget har förankring i ÄK-Finans, men även ÄK-M och ÄK-NER ger uppbackning till förslaget.

---

¹ Förslaget som presenterades på NSK/MR-SAM i juni angående Gemensamma elinfrastrukturinvesteringar, framläggs inte som ett förslag på nya globaliseringsinitiativ. Bakgrunden är att det pågår angränsande arbete inom ramen för ÄK-NER. Detta arbete ska inväntas innan vidare beslut om projektet tas. Om det är aktuellt med igångsättning kommer detta göras innan sektorernas budget.

6. Klimavenligt byggeri

Resumé

Nordiske virksomheder har gode muligheder for at videreudvikle globale styrkepositioner og høste gevinsterne af den stigende internationale efterspørgsel efter klimavenlige bygninger, teknologier og byggevarer. Øget samarbejde på tværs af landegrænser om at udvikle bæredygtige og innovative løsninger til byggeriet vil kunne forstærke denne udvikling.

Der foreslås derfor et projekt etableres i regi af NMR, med det formål at analysere forudsætningerne for etableringen af et innovationsprogram, til støtte for en fællesnordisk udvikling og demonstration af energi- og CO₂-neutralt byggeri og plusenergibygninger. For at sikre udvikling af løsninger, der fungerer i praksis, er der behov for at opføre konkrete forsøgsbyggerier.

Projektet skal analysere behovet for, og i givet fald stille forslag til et program, der på fællesnordisk niveau understøtter innovation og konkurrencedygtighed i byggeerhvervet, så nordiske byggevirksomheder kan drage fuld nytte af det voksende internationale marked for bæredygtigt byggeri.

Projektansvarlig er MR-NER. Relevante områder som miljø, energi, næring, forskning og kultur samt relevante nordiske institutioner vil blive inddraget i arbejdet.

Budget

Generalsekretæren foreslår, at der i 2010 afsættes 1 mio. DKK til nedsættelse af en arbejdsgruppe, der skal analysere behovet samt afdække relevante samarbejdsområder i et innovationsprogram indenfor rammerne af klimavenligt byggeri. Herefter tages stilling til omfang og finansiering ved en eventuel implementering af selve programmet. Derfor er det for indeværende ikke muligt at angive konkret estimat for nødvendig finansiering efter 2010.

Förankring

Förslaget är förankrat i ÄK-NER.

7. Förhandlingar om kvicksilver

Resumé

UNEP-beslutet i februari 2009 om att inleda de globala förhandlingarna om ett bindande avtal erbjuder Norden ett unikt tillfälle till global synlighet och reell påverkan. Nordiska ministerrådet bör därför på alla sätt utnyttja denna speciella möjlighet till inflytande genom att stödja den första globala förhandlingsomgången. Målet är att ha ett bindande globalt avtal på plats senast år 2013. Det första förhandlingsmötet äger rum i juni 2010.

Budget

För att genomföra de fulla satsningarna 2010 uppskattas det att det finns ett finansieringsbehov på 6.5 MDKK.

Generalsekreteraren föreslår att 4 MDKK tilldelas 2010 av globaliseringsmedel. Se närmare under avsnitt B "Förslag till fördelning av MR-SAM:s globaliseringsmedel".

Förankring

Förslaget är väl förankrat i ÄK-M och MR-SAM.

BILAGA 1: KULTUR OCH KREATIVITET

Samlet globaliseringsindsats: Kultur & Kreativitet:KreaNord

1. Resumé

Projektet Kultur & Kreativitet videreudvikler det eksisterende globaliseringsinitiativ: "Udvikling og profilering af Norden som center for kreative industrier" (KreaNord – det 13. globaliseringsprojekt). Således bygger forslaget videre på de samnordiske synergier, som allerede er opstået i arbejdet med at styrke de kreative industrier i Norden.

Projektet binder indsatser på tværs af kultur- og næringssektorerne i de nordiske lande sammen: via aktiviteter, som på forskellig vis kan forbedre forudsætningerne for Nordens kreative industrier og dermed medvirke til en fortsat positiv udvikling af Nordens kreative økonomi. Forslaget om Kultur & Kreativitet er en forlængelse af KreaNords mandat frem til og med år 2012, med henblik på at konsolidere og udvikle det igangsatte arbejde på følgende fire områder:

- Netværksaktiviteter
- Udviklingsaktiviteter
- Policyanbefalinger
- Profileringsaktiviteter

Initiativet kobles således sammen med den allerede etablerede indsats. KreaNord skal arbejde med at udvikle de generelle vilkår for Nordens kreative industrier, men vil samtidig eksemplificere denne indsats med to specifikke indsatsområder:

2 nye indsatser er foreløbig tænkt gennemført indenfor budgetrammen for KreaNord i perioden 2010 til og med 2012:

Global markedsføring og digital distribution af nordiske film

Nordisk Film & TV Fond vil gennemføre en stærk satsning på international markedsføring, branding og mersalg af nordiske produktioner - og talenter. En markant markedsføringsindsats på nordiske film kan samtidig danne løftestang/platform for en samlet markedsføring af Ny Nordisk Mad; eksempelvis som en slags 'side-events'. Andre specifikke produkter eller områder, som ikke nødvendigvis er relateret til kultur og kreative industrier, kan evt. også kobles på. Det er vigtigt at anvende en satsning som denne på nordiske film og talenter som løftestang også for andre tiltag.

Denne indsats indgår som et konkret forslag i den del af kulturministrenes operative globaliseringsstrategi, kulturministrene har anmodet MR-SAM om finansiering af. Indsatsen tilbyder samtidig en konkret satsning i forhold til KreaNords fokus på digitalisering og udvikling af forretningsmodeller på specifikke sektorområder som musik, film og computerspil. Denne indsats gennemføres og styres suverænt af Nordisk Film & TV Fond.

Ny Nordisk Mad og branding

Ny Nordisk Mad er et værdiskabende program, som er fokuseret på de positive værdier, der kan skabes i og omkring mad; smag og mangfoldighed, madkultur og kreativitet, sundhed og ernæring. Hensigten er at igangsætte en målrettet og markant 'brandingindsats', som udnytter Ny Nordisk Mad konceptet i forhold til den nordiske madkultur, oplevelsesøkonomi og eksportfremme. Denne indsats kan forædles og forstærkes ved en tæt sammenkobling til KreaNords virksomhedsområde: profileringsaktiviteter.

Endvidere vil satsningen på profilering af Nordiske computerspil fortsættes som planlagt til og med 2010.

KreaNord skal således fungere som paraply for indsatserne og koble deres aktiviteter til det generelle arbejde med udvikling af vilkårene for Nordens

Kreative Industrier. Beslutninger om KreaNords mandat træffes af både EK-NE/MR-NE og EK-K/MR-K.

Den allerede besluttede finansiering på 2,5 MDKK for 2010 fastholdes og NSK/MR-SAM anmodes om at afsætte 18 MDKK til en samlet satsning på *kreative industrier i Norden* i perioden 2010-2012 (årene 2010, 2011 og 2012) – som en fælles platform for synlighed.

Etablering af et kulturpartnerskab inden for rammerne af Den Nordlige Dimension er undervejs. Et af målene for kulturpartnerskabet er at styrke de kreative branchers position og styrke mulighederne for at nå de internationale markeder. Den Nordlige Dimensions Kulturpartnerskab bliver et vigtigt instrument for Nordisk Ministerråds samlede satsning på de kreative industrier og økonomier, i fald det etableres. Den Nordlige Dimensions Kulturpartnerskab har en ganske væsentlig tematisk berøringsflade med KreaNord-processen og Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ i 2009 og 2010. Det må derfor undersøges, hvordan processerne bedst kan koordineres; der er påbegyndt et arbejde, der skal afdække, hvordan dette konkret kan ske.

2. Formål og Succeskriterier

Projektet Kultur & Kreativitet videreudvikler det eksisterende globaliseringsinitiativ: "Udvikling og profilering af Norden som center for kreative industrier" (KreaNord); Arbejdet med profilering er en ambitiøs og langsigtet opgave, som nu er godt i gang. Man er således nu i gang med at producere et roadshow, som i næste periode skal implementeres. KreaNord har etableret en webplatform, som interaktiv "connector" for den kreative industri i Norden. En fase 2 skal konsolidere rollen som connector og sikre aktørerne en attraktiv platform for samarbejde. Således bygger forslaget videre på de samnordiske synergier, som allerede er opstået i arbejdet med at styrke de kreative industrier i Norden.

En af de vigtigste kreative industrier er filmindustrien, og en særlig satsning på *Global markedsføring og digital distribution af nordiske film* vil både synliggøre Norden og styrke film som kreativ økonomi: Det vil være af stor kulturel og økonomisk betydning for den nordiske filmindustri, at være markant til stede på de nye markeder, som BRIK-landene udgør (Brasilien, Rusland, Indien og Kina). Disse fremtidige markeder vil fokusere på High Definition kvalitet, og investering i digitale kopier (digital distribution) af nordiske spillefilm, tv-serier og dokumentarfilm i HD kvalitet vil være helt nødvendig. Succeskriteriet er en markant stigning af salg af nordiske film og tv-produktioner samt større deltagelse/priser på de vigtigste festivaler i ovennævnte territorier. Derudover kan VOD salg/visning måles utroligt præcist, og det kan derved konkret verificeres, om der sker en stigning af spredningen af nordiske film. Målet er en øgning af nordiske titler og salg på 50% hen over 3 år. Når det gælder talentudvikling er både mål og succeskriterier, at 4 master classes på internationalt højt niveau afholdes hen over 3 år; tilhørende kompendier skal udgives og distribueres bredt.

En satsning på *Ny Nordisk Mad og branding* vil ligeledes bidrage til at profilere Norden positivt og bygge videre på allerede opnåede synergier.

Konkret vil arbejdet med det samlede Ny Nordisk Mad program baseres på tre elementer:

1. MR-FJLS programmet (besluttet af MR-FJLS 2. juli 2009)
2. Nationale programmer og aktiviteter
3. *Ny Nordisk Mad og branding* (nærværende forslag)

Ny Nordisk Mad og branding vil ske i tæt sammenhæng til relevante nationale instanser, hvor opgaven for det nordiske samarbejde bliver at omsætte konceptet for Ny Nordisk Mad til aktive instrumenter, som kan bruges i forskellige sammenhænge. Den særlige branding satsning vil bidrage til at

adressere nogle af de udfordringer og muligheder, der findes i intentionerne med Ny Nordisk Mad programmet. Indsatsen vil også bidrage til at skabe et øget og styrket tværsektorielt samarbejde mellem jordbrug, fiskeri, fødevarer, kultur, næring, regional udvikling og turismeområderne. Branding satsningens succes skal kunne måles i forhold til interessen fra myndigheder og erhverv til faktisk aktivt at deltage, samt at de enkelte koncepter finder anvendelse i forhold til fælles nordiske branding indsats, nationale branding indsats eller private branding indsats.

KreaNord skal i fase 2 konsolidere sin position som *connector* for Nordens kreative industrier, samt videreudvikle profileringsindsatsen som allerede er godt begyndt. KreaNords virksomhedsområde skal fortsat være:

- Netværksaktiviteter
- Udviklingsaktiviteter
- Policyanbefalinger
- Profileringsaktiviteter

Samlet set sætter projektet Kultur & Kreativitet i høj grad fokus på at synliggøre og profilere Norden effektivt, konkret og positivt - og er således helt i tråd med statsministrenes Punkaharju-pressemeldelse. Ligeledes vil projektet Kultur & Kreativitet styrke det tværsektorielle samarbejde i NMRS ved at videreføre det allerede etablerede og gode samarbejde mellem erhvervs-sektoren (næringssektoren) og kultursektoren og her tillige inkludere MR-FJLS i samarbejdet.

Nordisk Råds Kultur- og uddannelsesudvalg har i deres høringssvar bl.a. påpeget vigtigheden af, at styrke det nordiske samarbejde mellem kunstnere og næringsliv; en satsning som må diskuteres og eventuelt gennemføres indenfor rammerne af KreaNord. KreaNord arbejder i øvrigt allerede med et projekt: *Entrepenørskab i kunstneriske og kreative uddannelser*. Projektets overordnede mål er at bidrage til at forberede forholdene for udvikling af kulturel og kreativ industri i de nordiske lande og dermed styrke Nordens konkurrenceevne gennem en højere grad af entrepenørskab og forretningsudvikling i de kunstneriske og kreative universitetsuddannelser. Se mere info på <http://www.kreanord.org/#Material>.

Følgende kriterier er altså anvendt som filter for forslaget *Kultur & Kreativitet*:

- **Punkaharju-pressemeldelsens fokus på *Ett synligare Norden***
- Eksisterende og potentielt tværsektorielt samarbejde/ansvar
- Eksisterende og potentiel national forankring/finansiering
- Den nordiske profils 2 kerneområder: *Norden som førende kundskabs- og innovationsregion* samt *Norden som unikke velfærdssamfund med stærk kulturel samhørighed*
- Kulturministrenes globaliseringsstrategi
- De indkomne forslag fra sektorerne og Nordisk Råd
- Forslag som er beskrevet og udfoldet i en grad, der gør dem umiddelbart implementerbare fra primo 2010

"There is a commercial, professional and cultural logic for Nordic creative industries businesses to come together, connect, do business and project themselves to global markets."
(A Creative Economy Green Paper for the Nordic Region).

3. Mål

3.1 Forlængelse af KreaNords virksomhed

Der foreslås en forlængelse af det nuværende mandat for KreaNord frem til 2013 (med en fase 2).

Med en forlængelse af KreaNords virksomhed, har KreaNord ambitioner om at forstærke og udvide virksomhedens satsningsområder. Den globale kreative økonomi oplever kraftig øget vækst, og Norden som region stiller stærkere samlet, hvor landene hver for sig kommer til kort, når det gælder volumen af kreativ produktion og international konkurrence. Mandatet bør forlænges frem til 2013, og indsatserne konsolideres. I 2010 skal KreaNord producere samnordiske policyanbefalinger, og i perioden frem til 2013 skal de vigtigste policyanbefalinger udmøntes. Det nugældende mandat for KreaNord er fuldfinansieret, og de projekter, som findes i det nugældende mandat fortsættes/færdiggøres, som planlagt.

Et forlænget og nyt mandat for KreaNord skal besluttes i både EK-NE/MR-NE og EK-K/MR-K.

I en forlænget mandatperiode vil KreaNord servicere offentlige myndigheder på policyniveau med et helhedssyn på de nordiske kreative industrier; en service som også virksomheder og aktører i de kreative industrier vil kunne drage nytte af. Et helhedssyn vil afdække de centrale definitioner, som anvendes og praktiseres i de kreative industrier, samt kortlægge et evt. behov for koordinering af ens retningslinjer og udviklingsbehov på samnordisk niveau.

Vigtigt er det især, at nationale satsninger styrkes i en samlet nordisk profileringsindsats med henblik på at opnå international synlighed.

I løbet af 2010 og inden igangsættelsen af fase 2 skal gennemføres en kortlægning og dialog i KreaNords arbejdsgruppe med henblik på, dels at evaluere og eventuelt justere KreaNords virksomhed, dels at definere et antal nye satsningsområder og konkrete indsatser for perioden 2010, 2011 og 2012. Udgangspunktet vil være den nordiske grønbog for kreative industrier, og der vil være behov for opdatering og justeringer baseret på KreaNords udførte arbejde, herunder policy anbefalinger og udviklingen i landene, samt de selvstyrende områder.

Alle her nævnte forslag til elementer i en forlænget mandatperiode skal derfor behandles af KreaNord og siden i EK-NE/MR-NE og EK-K/MR-K.

3.2 Global markedsføring og distribution af nordiske film

En indsats på samnordisk markedsføring og distribution bør gennemføres med 3 nedslag: a) identifikation af vigtigste markeder, b) effektiv distribution og c) udvikling af den nødvendige talentmasse.

a) Satsning på det internationale marked – BRIK landene

De såkaldte BRIK lande (Brasilien, Rusland, Indien og Kina) er i voldsom økonomisk vækst, og alt tyder på, at væksten vil fortsætte – også set i lyset af en global finanskris. Indien alene har nu 300 millioner indbyggere, der betegnes som værende middelklasse. Den stigende velstand ses også indenfor film- og biografindustrien, hvor nye biografer opføres, med dertil hørende øget billetsalg. Det vil være af stor kulturel og økonomisk betydning for den nordiske filmindustri at være markant til stede på disse nye markeder. En øget indsats i BRIK landene er derfor en vigtig prioritering i fremtiden, hvor tilstedeværelse på og promovning af nordiske film på nationale filmfestivaler og markeder i BRIK landene er nødvendig for en eksporterende nordisk filmbranche.

b) Det globale digitale (VOD) Marked

Digital distribution/Video-on-Demand (VOD) giver nye muligheder. Men udfordringen for alle nordiske produktionsselskaber er at overføre relevante film til digitale mastere af høj kvalitet, for derved optimalt at kunne servicere de mange nuværende og kommende internationale non-eksklusive VOD platforme. Digitale mastere vil sikre en øget global spredning af den nordiske filmkultur, samt sikre reelle indtægter til det nordiske filmmiljø. Digitale mastere vil gøre det hurtigere, nemmere og billigere at sende nordiske film ud på de globale VOD platforme. Og da fremtiden vil fokusere på High

Definition kvalitet, vil en investering i digitale kopier af nordiske spillefilm, tv-serier og dokumentarfilm i HD kvalitet ikke bare være ønskelig men helt nødvendig.

c) Talentudvikling

Uden talent, ingen sund filmindustri. Talentudvikling er kernen til fortsat succes, og det er af største vigtighed, at vi både i Norden og globalt udveksler viden. Inspiration og interaktion på tværs af grænser, kunstneriske genrer og tekniske faggrupper skal styrkes via stadig uddannelse i form af master classes og workshops, som primært orienteres mod BRIK-markederne.

Alle tre formål er konkrete og målbare. Diverse materiale vil blive udarbejdet til samtlige formål; marketingmateriale (skrift, DVD, net) i forbindelse med tiltag i forhold til BRIK landene, retningslinier til ny støtteordning og VOD mastere i forhold til spredning/distribution på digitale platforme, kompendier i relation til master classes, resultatrapporter som evaluering og verificering af at de satte succeskriterier nås.

Dette projekt er ikke identisk med den satsning på nordiske film, som gøres i det 15. globaliseringsprojekt *Nordisk kultur i verden: High Five*, hvor et begrænset, eksklusivt udvalg af kommende nordiske film vises på den anerkendte internationale filmfestival i Toronto (TIFF) i september 2009 for særligt indbudte indkøbere.

Nordisk kultur i verden opstod som budgetkompromis med Nordisk Råd for budget 2009, hvor MR-Ks budget blev tilført MDKK 2 til gennemførelse af *Nordisk kultur i verden*. MR-K 1/2009 besluttede at tilføre yderligere MDKK 1 til projektet, som omfatter:

- éngangssatsning på nordisk film under Toronto International Filmfestival 2009 (MDKK 1)
- éngangssatsning på nordisk landskabarkitektur under Shanghai Expo 2010 (MDKK 1)
- éngangssatsning på nordisk litteratur under Salon du Livre i Paris 2011 (MDKK 1)

Men satsningen på film under TIFF kan med fordel udvikles ekspansivt, som herover beskrevet, og indgå som en større satsning i et forlænget KreaNord-mandat. Der vil i øvrigt være væsentlige synergieffekter i, at begge initiativer gennemføres af Nordisk Film & TV-Fond i tæt samarbejde med de nationale filminstitutter/-fonde og nationale ambassader.

3.3 Ny Nordisk Mad og branding

Flere større og fokuserede projekter i kombination med internationale events vil fastholde opmærksomheden både i Norden og i internationale sammenhænge. Ambitionen er, at *Ny Nordisk Mad og branding* udvikler en vifte af aktiviteter og værktøjer, der opfattes som et aktiv i de nordiske landes egne 'brandingstrategier'. Eksempelvis kan den eksklusive gourmet-del af *Ny Nordisk Mad* programmet præsenteres i sammenhæng med markedsføring af nordiske filmproduktioner på globale festivaller; Norden 'brandes' som en region præget af kvalitet og udsøgt i både produktion og markedsføring. Mens andre elementer fra *Ny Nordisk Mad* programmet i kraft af en produktion med en miljøskånsom produktion, renhed og friskhed kan anvendes i profileringen af Norden i relation til miljø og klimaløsninger. Fælles for dette er, at der med branding indsatsen udvikles instrumenter og koncepter, som kan anvendes i andre forskellige nordiske markedsføringsindsatser.

Ny Nordisk Mad og branding vil orientere sig i flere retninger:

- branding af det nye nordiske køkken, som skal føre til at *The Nordic Diet* i det 21. århundrede bliver hvad *The Meditarian Diet* var i det 20. århundrede
- branding som kan knyttes direkte til oplevelsesøkonomien og den kreative økonomi, dels i forhold til turisme, hvor mad indgår som et vigtigt parameter, dels ved at bistå andre branding indsatser og koble madoplevelse sammen med eksempelvis eksportindsatser i forhold til film og tv eller design
- branding indsats hvor Ny Nordisk Mad konceptet knyttes sammen med de nationale branding- og eksportstrategier på madområdet
- Etablering af et koncept om *Public Food Diplomacy*, hvor Ny Nordisk Mad finder anvendelse i forbindelse med de nordiske landes officielle repræsentationer (ambassader, konsulater og kulturinstitutioner) i udlandet i forbindelse med alle former for bespisning og gæstebud

4. Tidsplan og Milepæle

4.1 Forlængelse af KreaNords virksomhed

KreaNord skal på baggrund af sine policy anbefalinger i 2010 tilrettelægge arbejdet med at gennemføre anbefalingerne.

4.2 Global markedsføring og distribution af nordiske film

2010:

- Detaljeret planlægning/strategi af samtlige formål samt definering af arbejdsfordeling og ressourcebehov
- Opstart af støtteordning til VOD digitalisering (formål b)
- Afvikling af én master class (formål c)
- The International Cinema Distribution Support, som lanceret under High Five Toronto 2009 initiativet, etableres som løbende ordning (formål b)

2011:

- Satsning på det internationale marked – BRIK landene igangsættes (formål a)
- Afvikling af én master class (formål c)
- Evaluering/rapportering af International Cinema Distribution Support og VOD tiltag (formål b)

2012:

- Løbende optimering, opfølgning, evaluering af samtlige formål
- Afvikling af to master classes (formål c)
- Strategi for videreudvikling af nuværende og eventuelt kommende tiltag

4.3 Ny Nordisk Mad og branding

MR-FJLS besluttede på sit møde den 2. juli 2009 at videreføre sit eget Ny Nordisk Mad program. I løbet af efteråret 2009 arbejdes der på at få formuleret et forslag til program, som forventes godkendt senest i januar 2010. I den forbindelse nedsættes en arbejdsgruppe, som skal udarbejde et første forslag til program, og der forventes gennemført en workshop i løbet af efteråret. Såfremt globaliseringsinitiativet bliver godkendt, vil arbejdsgruppen kunne udarbejde et forslag til konkretisering af nærværende forslag. Arbejdsgruppen forventes under alle omstændigheder at inddrage de relevante aktører fra FJLS, Kultur og Næring.

Det forventes således, at en egentlig tidsplan for *Ny Nordisk Mad og branding* kan udarbejdes og godkendes af de relevante parter primo 2010.

5. Organisering og ressourceforbrug

Eftersom projektet Kultur & kreativitet bygger på en forlængelse og udvidelse af det eksisterende globaliseringsprojekt KreaNord, videreføres også den gældende beslutningsstruktur. **Således vil alle de i dette forslag nævnte**

initiativer i KreaNords forlængede mandatperiode skulle behandles i KreaNords arbejdsgruppe og siden i EK-NE/MR-NE og EK-K/MR-K.

5.1 Forlængelse af KreaNords virksomhed

Den tværsektorielle arbejdsgruppe samt referencegruppen opretholdes. Arbejdsmetoder og rollefordeling justeres på baggrund af en intern evaluering.

5.2 Global markedsføring og distribution af nordiske film

Satsningen gennemføres af Nordisk Film & TV Fond (NFTF). De finansielle partnere i NFTF er:

Nordisk Ministerråd (kulturministrene)

Danish Film Institute
Danish Broadcasting Corporation (DR)
TV2 Denmark

Finnish Film Foundation
Finnish Broadcasting Company (YLE)
Channel 4/Nelonen

Icelandic Film Centre
National Broadcasting Service Television (RUV)
Icelandic Broadcasting Corporation (Støð 2)

The Norwegian Film Institute
Norwegian Broadcasting Corporation (NRK)
TV2 Norway

Swedish Film Institute
Swedish Broadcasting (SVT)
TV4
Kanal 5

Satsningen vil gennemføres i samarbejde med:

- Nordiske salgsagenter, internationale salgsagenter der arbejder med nordiske film, de nordiske filminstitutter, filmfestivaler og markeder i BRIK landene
- Nordiske salgsagenter, nordiske og internationale VOD udbydere, tekniske fagfolk, øvrige eksperter
- Internationale filmskoler/universiteter/studios, eksisterende efteruddannelsesinstitutioner i Norden, regionale fonde, filminstitutter, Media programmer osv.
- Nordiske ambassader, nordiske og internationale PR-agenter, salgsagenter, sponsorer, internationale distributører
- Det undersøges om og i givet fald hvordan NICE kan bidrage til arbejdet i dette projekt

Da satsningen gennemføres som en del af KreaNord inddrages EK-K/MR-K samt EK-NE/MR-NE foruden KreaNord.

5.3 Ny Nordisk Mad

Branding indsatsen foreslås integreret i den eksisterende struktur omkring Ny Nordisk Mad programmet. Ansvar for forvaltning og løbende udvikling af branding indsatsen kan derfor lægges til styregruppen for Ny Nordisk Mad programmet. I forbindelse med det nye program, vil der blive udpeget en ny styregruppe, som i sin sammensætning vil kunne tage højde for relevante kompetencer i forhold til branding indsatsen. Styregruppen vil herefter, inden for branding indsatsens ramme, samarbejde med relevante aktører om at udvikle de forskellige "værktøjer", herunder i mindre grad eventuelt gennemføre pilotprojekter til udvikling af koncepterne.

Ansvar for udviklingen af rammen for branding indsatsen lægges til en arbejdsgruppe. Arbejdsgruppen er endnu ikke nedsat, ligesom der heller ikke er udpeget projektleder, men det forventes at ske inden for meget kort tid. Projektansvaret lægges til EK-FJLS.

Selve indsatsen vil koble forskellige aktører sammen. På nordisk plan forventes ud over EK-FJLS følgende involveret: EK-K, EK-NER, NordGen, NICE og Nordens Hus i Reykjavik. På nationalt plan vil det være fødevareministerierne (jordbrug, fiskeri og livsmiddelområderne), eksportrådene, de nationale branding indsatser, turistrådene og lignende, samt private organisationer inden for fødevareområdet, turisme og kultur.

6. Kommunikationsplan

6.1 KreaNords virksomhed

KreaNord vil arbejde efter sin gældende kommunikationsplan som justeres til at gælde frem til 2013. Kommunikationsplanen kan fås ved henvendelse til NMRS.

KreaNords kommunikationsstrategi har til formål at sikre en sammenhæng mellem på den ene side det Nordiske samarbejdes overordnede målsætninger og på den anden side KreaNords prioriteringer, aktiviteter og rapportering. Kommunikationsstrategien skal med andre ord styrke det nordiske værdifællesskab og effektivt synliggøre den nordiske merværdi i den kreative økonomi i Norden.

KreaNord arbejder både med interne og eksterne målgrupper, samt primære og sekundære målgrupper. De interne målgrupper er:

- Nordisk Ministerråd
- Embedsmandskomitéerne for Kultur og Næring
- KreaNords arbejdsgruppemedlemmer
- KreaNords referencegruppe

De primære og sekundære målgrupper defineres kun for de eksterne målgrupper, da disse anvendes som værktøj i det overordnede strategiarbejde for KreaNord. De primære eksterne målgrupper er KreaNords første prioritet, og senere i virksomhedens proces vil de sekundære eksterne målgrupper involveres.

De eksterne primære målgrupper er:

- Nationale nærings- og kulturmyndigheder
- Nordiske branche- og interesseorganisationer indenfor kultur- og kreative næringer
- Nøglepersoner i Nordens kreative økonomi

De eksterne sekundære målgrupper er:

- Virksomheder indenfor definitionen af kreative og kulturelle næringer
- Forskere
- Uddannelsesinstitutioner
- Politikere

6.2 Global markedsføring og distribution af nordiske film

Interessenter og målgrupper er i høj grad sammenfaldende med samarbejdspartnerne:

- Nordiske salgsagenter, internationale salgsagenter der arbejder med nordiske film, de nordiske filminstitutter, filmfestivaler og markeder i BRIC landene

- Nordiske salgsagenter, nordiske og internationale VOD udbydere, tekniske fagfolk, øvrige eksperter
- Internationale filmkoler/universiteter/studios, eksisterende efteruddannelsesinstitutioner i Norden, regionale fonde, filminstitutter, Media programmer osv.
- Nordiske ambassader, nordiske og internationale PR-agenter, salgsagenter, sponsorer, internationale distributører

6.3 Ny Nordisk Mad

I forbindelse med udarbejdelsen af det nye Ny Nordisk Mad program vil der blive udviklet en selvstændig kommunikationsplan. Selve organiseringen af programmet forventes også at kunne styrke den kommunikationsmæssige sammenhæng mellem nordiske og nationale indsatser. Branding indsatsen er i sig selv en kommunikationsindsats, og det følger derfor, at kommunikation skal indlejres helt centralt i både udarbejdelse af programmet og i gennemførelsen og organiseringen af programmet.

7. Budget

Det gældende mandat for KreaNord (fase 1) udløber år 2010. De projekter, som er igangsat under fase 1 vil færdiggøres og fastholde allerede eksisterende finansiering til udgangen af 2010. Eftersom projektet Kultur & Kreativitet foreslår en forlængelse af KreaNords mandat for perioden 2010-2012 findes et overlap mellem eksisterende finansiering af KreaNord fase 1 og budgetforslag for projektet Kultur & Kreativitet. Virksomheden i KreaNord vil således i 2010 koncentrere sig om, dels at afslutte indeværende initiativer, dels at igangsætte de nye initiativer. Den allerede besluttede finansiering på 2,5 MDKK fastholdes således i 2010.

Der er indkommet ønsket om, at NSK/MR-SAM afsætter 18 MDKK til en samlet satsning på *kreative industrier i Norden*² i perioden 2010-2012 (årene 2010, 2011 og 2012) – som en fælles platform for synlighed:

KreaNord

Styrkelse af rammen: formulering af nye indsatser	8 MDKK
- Indsats: Global markedsføring/distribution af nordiske film	7 MDKK
- Indsats: Ny Nordisk Mad og branding	3 MDKK

Totalt: Kultur & kreativitet 2010-2012 *18 MDKK*

De her beskrevne og foreslåede indsatser på markedsføring og distribution af nordiske film og Ny Nordisk Mad initieres med den ny finansiering primo år 2010.

Det er en klar bestræbelse at søge aktiv medfinansiering fra landene.

Detailbudgetter for

7.1 KreaNords virksomhed

KreaNord opstiller for hvert år en handlingsplan for kalenderåret, som godkendes af EK-NE/Næring.

7.2 Global markedsføring og distribution af nordiske film

Det er vigtigt, at denne satsning gøres rigtigt og kvalificeret første gang. Et seriøst og professionelt projekt estimeres til 7 MDKK.

Nordisk Film & TV-Fond finansieres med 1/3 fra Nordisk Ministerråd og 2/3 fra de nationale public service tv-stationer, kommercielle tv-stationer og filminstitutter/-fonde; overhead og in-kind-money har således en stærk national forankring.

---

² Der er dog her ikke inddraget eventuelle sekretariatsfunktioner for det mulige fremtidige Partnerskab for Kultur under Den Nordlige Dimension.

Estimeret minimumsbudget (i MDKK)

Satsning på BRIK landene (2011/2012)	1.5 MDKK
VOD mastering (2010/2012)	1.5 MDKK.
Talentudvikling / 4 master classes (2010/2012)	1 MDKK.
International Cinema Distribution Support (2010/2010)	3 MDKK
Ialt	7 MDKK

Frafaldes et af satsningsområder vil totalt budgetbeløb fastholdes, idet det vil være optimalt for alle områder at have en højere budgetpost end fastsat i dette forslag.

7.3 Ny Nordisk Mad

Et specifikt budgetforslag vil blive udarbejdet som en del af forslaget til program. Det anslås, at det årlige budget på 1 MDKK vil blive brugt til en kombination af handlingsrettede workshops og i mindre grad til deltagelse i pilotprojekter.

Det forventes, at indsatsen i starten vil fokusere på at bringe relevante aktører sammen for at skabe en fælles referenceramme, hvor efter konkrete koncepter udvikles, som de involverede partere kan tage i anvendelse.

Det samlede budget for Ny Nordisk Mad programmet i regi af Nordisk Ministerråd fordeler sig på to poster:

MR-FJLS	3,1 MDKK (årligt i fem år)
Globalisering/Ny Nordisk Mad og Branding	1 MDKK (årligt i tre år)

Dertil kommer eventuelle fremtidige og opfølgende innovationsindsatser i NICE.

Nationalt er der lanceret programmer i Danmark, Finland, Norge og Sverige. Det seneste eksempel herpå er, at man i Sverige gennem sit nationale landdistriktsprogram har reserveret 140 MSEK over fire år til en indsats til fremme af "Matlandet Sverige", som relateres til Ny Nordisk Mad programmet.

Derudover har en privat fond bevilget 100 MDKK til et større forskningsprojekt på Københavns Universitet, som med udgangspunkt i Ny Nordisk Mad arbejdet skal forske i udviklingen af The New Nordic Diet.

8. Relevante bilag

Kommunikationsplan for KreaNord kan fås ved henvendelse til NMRS.

BILAGA 2: HÄLSA OCH VÄLFÄRD

Norden som konkurrencedygtig og unik velfærdsregion - en god region at investere, arbejde og leve i

1. Resumé

Der er tale om ét sammenhængende programforslag, som skal være drivkraft for en stærk satsning for det nordiske samarbejde på sundheds- og velfærdsområdet. Omdrejningspunkt er tværsektorielt samarbejde, der er nødvendig for at løse de globale udfordringer, som de nordiske lande står overfor. Programmet skal sikre sammenhæng - og optimere mulighederne for at vinde nordiske styrkepositioner globalt.

Programmet handler om den nordiske velfærdsmodels bæredygtighed og konkurrencekraft med fokus på centrale nordiske velfærdsudfordringer. Den overordnede målsætning for programmet er at igangsætte en sammenhængende innovativ udviklingsproces i Norden. Landene skal gennem et tættere tværsektorielt nordisk samarbejde udvikle effektive løsninger på udvalgte områder indenfor sundhed og velfærd - og dermed skabe synergi og tilføre nordisk merværdi.

Programforslaget er bygget op om to hovedtemaer, der gensidigt skal forstærke hinanden: "Velfærd – udvidelse og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken samt inkludering" og "Sundhed – fremme en sund og arbejdsdygtig befolkning samt livskvalitet". Programmet består af 7 selvstændige projekter kategoriseret under de to hovedtemaer.

Projekterne inden for de enkelte temaområder hænger ikke nødvendigvis indbyrdes sammen, men resultaterne af projekterne vil samlet bidrage til programmets overordnede målsætning. Der vil ligeledes være et synergipotential mellem projekterne inden for og på tværs af temaområderne.

2. Formål og succeskriterier

De nordiske lande står over for store fælles udfordringer i årene fremover i forhold til at skulle balancere udviklingen af de nordiske velfærdssamfund med en positionering i den globale konkurrenceøkonomi.

Hovedfokus i programmet er koncentreret om, hvordan de nordiske lande kan videreudvikle den nordiske velfærdsmodel, så den kan klare sig i den globale konkurrenceøkonomi samt vende velfærdsudfordringer til nordiske styrkepositioner.

Formålet med programmet er at igangsætte en sammenhængende innovativ udviklingsproces i Norden, hvor landene gennem et tættere tværsektorielt nordisk samarbejde på sundheds- og velfærdsområdet kan skabe effektive løsninger på disse områder og dermed skabe synergi og tilføre nordisk merværdi. Programmet vil hermed understøtte de respektive nationale indsatser og samtidig bidrage til, at Norden kan positionere sig og sætte de nordiske kerneværdier på den internationale dagsorden.

Programforslaget bygger på et rationale om, at velfærd og sundhed går hånd i hånd: En sund befolkning spiller en stor rolle for opretholdelsen af høj

produktivitet, konkurrenceevne, vækst og velfærd. Samtidig skaber et højt velfærdsniveau de bedste forudsætninger for en sund og produktiv befolkning med høj livskvalitet. Et fokus på forebyggelse af udstødelse og integrering af svage grupper samt udvidelse og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken er et væsentligt perspektiv i programmet, da det på længere sigt har afgørende betydning for finansieringen af de nordiske velfærdssystemer. Et andet væsentligt perspektiv i programmet er fokus på gode vaner for kost, motion, rygning og alkohol samt et sundhedssystem i topklasse som vigtige faktorer for fremme af sundhed og en god livskvalitet blandt befolkningen. Udgangspunktet er her at bidrage til at sikre sundhed og livskvalitet på lige vilkår for alle nordiske borgere.

Programmet følger op på de nordiske statsministres møde ved Riksgränsen den 8-9. april 2008 hvor man bl.a. fokuserede på *velfærdssamfundets udfordringer i forhold til at balancere videreudviklingen af den nordiske velfærdsmodel med en fortsat positionering i den globale konkurrenceøkonomi*. Endvidere fremhæver samarbejdsministrene i strategien for "Bæredygtig Udvikling", 2009 – 2012, temaerne globalisering og videreudvikling af den nordiske velfærdsmodel, herunder sundhed, arbejdsmarkedspolitik og social sammenhængskraft, som prioriterede områder.³

Der er behov for indsats på mange fronter. Et bredt tværsektorielt samarbejde blandt alle relevante politikområder under Nordisk Ministerråd vil være afgørende for et positivt resultat.

Programmets succeskriterier er helt overordnet:

- Etablering af en tværsektoriel nordisk platform for partnerskaber på tværs af sektorer og fagområder.
- Nye ideer, metoder og projekter som skaber velfærdsinnovation har været afprøvet og udviklet.
- Nordiske instrumenter for monitorering og benchmarking, som skal styrke grundlaget for et kvalificeret nordisk samarbejde vedr. sundhedsfremme, er udviklet.
- Større synlighed om Norden som velfærdsinnovativ region.

3. Mål

Med afsæt i programmets overordnede formål er programforslaget bygget op om to hovedtemaer, som gensidigt kan forstærke hinanden. Programmet tager afsæt i de projektforslag, som sektorerne selv har fremlagt. *Der stilles imidlertid et klart krav om tværsektorielt samarbejde, hvorfor der i hvert enkelt projekt skal indgås en form for løst partnerskaber på tværs af sektorer.* Der vil således være en "projektejer", som er hovedansvarlig for gennemførelsen af projektet og mindst én "interessent", som skal give indspil og sparring med henblik på at fremme et tværsektorielt perspektiv (for den nærmere organisering og dynamik i programmet henvises til pkt. 5.)

---

³ Kaptiel 4 "Nordisk velfærdsstat som værktøj for holdbar udvikling", Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden" 2009

Figur 1: Oversigt over projektaktiviteter

Tema I: Velfærd	Tema II: Sundhed
<ul style="list-style-type: none"> - 1 : Inkludering af udsatte grupper (MR-S) - 2: Tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft (MR-A) - 3: Udvikling af kompetencer indenfor vækstområder (MR-A)	<ul style="list-style-type: none"> - 4 : Sundhedsfremme og forebyggelse (MR- S) - 5 : Effekter af indsatser (MR-FJLS) - 6 : Ernæring, læring og helse (MR-U) - 7 : Entreprenørskab i sund. syst. (MR-NER)

Følgende afsnit beskriver de to temaområders mål og aktiviteter:

**Temaområde I: Velfærd
– udvidelse og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken samt inkludering**

Fokus: Den demografiske udvikling indebærer, at det bliver stadigt vanskeligere at finansiere de nordiske velfærdssamfund fremover og bevare sammenhængskraften. Den økonomiske krise forstærker samtidig svage gruppers risiko for ikke at vinde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Endvidere kræver den voksende konkurrence på verdensmarkedet, at arbejdsstyrken i Norden er omstillingsparat.

Målet med dette temaområde er at styrke de nordiske velfærdssamfunds konkurrenceevne globalt gennem et stærkere nordisk samarbejde om udvidelse og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken samt inkludering af de svageste grupper på arbejdsmarkedet.

Temaområde I består af tre projektforslag modtaget fra hhv. MR-S og MR-A med følgende indhold:

- Projekt 1: Inkludering af udsatte grupper på arbejdsmarkedet i lyset af den globale finanskrise

Målet med projektet er at bidrage til at øge inklusionen af samfundets svagest stillede på de nordiske arbejdsmarkeder både med henblik på at udvide arbejdsstyrken og støtte marginaliserede personer - som eksempelvis handicappede, førtidspensionister og andre udsatte grupper - til at få et bedre liv. Der vil være et særligt fokus på følgende målgrupper: Unge i overgangen fra uddannelse til arbejde, personer med psykiske problemstillinger samt seniorer.⁴ Projektet skal samle og videreudvikle nordisk viden i forhold til disse målgrupper inden for arbejdsmarkedspolitikken og det socialpolitiske område.

Målet skal bl.a. nås gennem en kortlægning af de nordiske landes langsigtede strategier og tiltag i forhold til at inkludere vanskeligt stillede i arbejdslivet - set i lyset af de aktuelle krise- og omstillingstiltag. Studierne vil bl.a. adressere en række fysiske såvel som holdningsmæssige barrierer for inklusion på arbejdsmarkedet. Endvidere vil man se på behovet for at fokusere på socialt udsattes livskvalitet og personlige kompetencer, inden disse grupper kan opnå en form for arbejdsmarkedstilknytning. Projektets vil levere "best-practice" eksempler, kundskabsoversigter over aktuel forskning,

⁴ Nordisk Råds forslag om at fokusere på unge og psykisk syge er således en integreret del af dette projekt.

forsøgsvirksomhed og praksis samt udvikling af nordiske tværsektorielle netværk på tværs af de nationale miljøer.

Projektets hovedelement vil være anbefalinger til velfærds- og arbejdsinkluderings-politikken i de nordiske lande, herunder at pege på områder hvor der er behov for udvikling af ny viden og forskning. Omdrejningspunktet er et dynamisk samarbejde mellem forskere, politiske beslutningstagere og praktikere - som især skal bidrage til at den forskningsbaserede viden kommer de relevante miljøer til gode.

Projektet ansøger om et budget på **6 MDKK** i perioden 2010-2012 fra globaliserings-puljen.

Projektet tager afsæt i et sektorfinansieret pilotprojekt, som er igangsat 2009 af MR-S i forbindelse med sektorens engagement i globaliseringsområdet. Resultaterne herfra er et vigtigt grundlag for videreudvikling af nærværende projekt. Der arbejdes på at undersøge muligheder for yderligere sektorfinansiering til ovennævnte globaliseringsprojekt.

Hovedansvarlig: MR-S. Interessenter: MR-A.

- Projekt 2: Rekruttering af udenlandsk arbejdskraft: Indvandrerens arbejdsmiljø og tilknytning til arbejdsmarkedet i Norden

Målet med projektet er at bidrage til at styrke tilstedeværelsen af kvalificeret udenlandsk arbejdskraft i Norden med henblik på at udvide arbejdsstyrken med de mest efterspurgte kompetencer. Målet skal nås gennem indsamling af eksisterende viden og erfaringsudveksling af praksis med nye undersøgelser vedrørende tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft. Fokus vil være på, hvilke faktorer der i særlig grad har betydning for tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft gennem arbejdsmigration; hvilke faktorer der har betydning for at sikre integration og fastholdelse af indvandret arbejdskraft; og hvilke udfordringer øget arbejdsindvandring repræsenterer i forhold til de eksisterende velfærdsordninger i de nordiske lande. Projektet vil udgøre et vidensgrundlag for ministerrådets drøftelse af mulige fælles nordiske initiativer, der understøtter udvidelsen af arbejdsudbuddet på sigt.

I tilknytning hertil gennemføres en bred formidlingsindsats, der har til formål at skabe offentlig debat om emnet.

Det forventes, at indsamlingen af viden og erfaringsudvekslingen vil vise, at der mangler viden til at besvare flere af de centrale forskningsspørgsmål. Der etableres derfor et tværnationalt forskningsprojekt, der i perioden november 2010 til december 2012 skal etablere viden, der kan bidrage til at besvare disse spørgsmål.

Projektet ansøger om et budget på **5 MDKK** i perioden 2010-2012 fra globaliserings-puljen. Endvidere vil der være behov for sektorfinansiering af det indledende arbejde, som skal iværksættes allerede i år, for at projektets tidsplan kan overholdes.

Projektet tager afsæt i MR-As samarbejdsprogram 2009-2012⁵, der som én af sine målsætninger har at fremme rekrutteringen af arbejdskraft fra andre lande.

Hovedansvarlig: MR-A. Interessenter: MR-U og MR-S.

- Projekt 3: Styrke mulighederne for at de nordiske lande får udbytte af nye økonomiske vækstområder

Målet med projektet er at styrke mulighederne for, at de nordiske lande får bedre udbytte af nye vækstområder (nanoteknologi, klimateknologi, computerspil mv.) gennem forbedret tværsektorielt samarbejde. Målet skal

---

⁵ 'Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer', Program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet 2009-2012.

nås gennem studier af samspillet mellem beskæftigelses-, arbejdsmiljø-, uddannelses- og erhvervs politikken i de enkelte nordiske lande om at fremme innovation, udvikling af efterspurgte kompetencer og et sundt arbejdsmiljø inden for de nye vækstområder. Endvidere ønsker man at analysere mulighederne for lokale, regionale eller nordiske initiativer inden for området. Projektet vil også omfatte et case study af mulighederne for fremme af innovation, arbejdspladser, nye kompetencer og arbejdsmiljø inden for nanoteknologiområdet både i Norden og internationalt.

Projektet ansøger om et budget på **5,2 MDKK** i perioden 2010-2012 fra globaliserings-puljen. Endvidere vil der være behov for sektorfinansiering af det indledende arbejde, som skal iværksættes allerede i år, for at projektets tidsplan kan overholdes.

Projektet tager afsæt i MR-As samarbejdsprogram 2009-2012, der som en af sine målsætninger har at fremme livslang læring målrettet arbejdsmarkedets behov.

Hovedansvarlig: MR-A. Interessenter: MR-U og MR-NER.

Temaområde II: Sundhed - fremme en sund og arbejdsdygtig befolkning samt livskvalitet

Fokus: Livsstilssygdomme har udviklet sig til verdens største og hurtigst voksende epidemi. De menneskelige og samfundsøkonomiske konsekvenser er enorme og udgør en økonomisk trussel for velfærdssamfundet.

Målet er sikring af bedre sundhed og livskvalitet på lige vilkår med henblik på at sikre en produktiv og holdbar arbejdsstyrke.

Temaområde II består af fire projektforslag modtaget fra hhv. MR-S, MR-FJLS, MR-U og MR-NER med følgende indhold:

- Projekt 4: Sundhedsfremme og forebyggelse

Målet for projektet er at genere ny viden via fælles nordiske projekter og afprøvning af metoder, der kan bidrage til at profilere Norden som frontløbere inden for sundhedsfremme og forebyggelse. Projektet vil bl.a. fokusere på metoder, som skal bidrage til at målgrupperne ændrer livsstil og -vaner. Projektet vil være stærkt forankret i WHO's grundprincipper for sundhedsfremmende arbejde. Projektet tilstræber et dynamisk samarbejde mellem forskere, praktikere og "brugere", hvor brugeren og dennes behov står i centrum. Et centralt element i projektet er at skabe en fælles platform i Norden for overførsel af viden om effektive metoder til sundhedsfremme med særlig fokus på forebyggende innovative indsatser. Der skal skabes nordisk merværdi gennem fælles projekter, som skal afprøve nye metoder og udnytte den samlede nordiske viden inden for feltet, og bringe landene tættere på konklusioner om, hvad der virker og hvad, der ikke virker. Projektets resultater vil være et vigtigt nordisk indspil i det internationale fælles sundhedsfremmearbejde i WHO, EU og OECD.

Projektet ansøger om et budget på **4,5 MDKK** i perioden 2010-2012 fra globaliserings-puljen.

Projektet tager afsæt i et sektorfinansieret pilotprojekt, som er igangsat 2009 af MR-S i forbindelse med sektorens engagement i globaliseringsområdet. Resultaterne herfra er et vigtigt grundlag for videreudvikling af nærværende projekt.

Hovedansvarlig: MR-S. Interessenter: MR-FJLS (Levnedsmidler)

- Projekt 5: Effekt af indsatser for forebyggelse af livsstilssygdomme

Nordisk Ministerråd har i den fælles handlingsplan for kost og motion opstillet fælles nordiske målsætninger og visioner for arbejdet med at fremme sund kost og fysisk aktivitet samt forebygge overvægt. Det er endvidere

målsætningen at reducere uligheden i sundhed relateret til de tre faktorer. Da adgang til sammenlignelige og valide data er en væsentlig forudsætning for at følge op på de fælles nordiske målsætninger, er monitorering og benchmarking vigtige redskaber til at måle, "hvad der virker", og "hvor det virker". Nuværende nationale dataindsamlinger giver ikke mulighed for løbende at vurdere og sammenligne situationen i de enkelte nordiske lande. Projektet vil i første omgang gennemføre en fælles nordisk monitorering på kost- og motionsområdet, og på sigt inkludere rygnings- og alkoholområdet. Dette skal give et pejlemærke for, om Norden bevæger sig i den rigtige retning. Monitoreringen skal tilrettelægges i den enklest mulige form og være relativt billigt i brug, så den kan foretages relativt ofte. Dette vil give mulighed for hurtigt og effektivt at observere ændringer og give et løbende overblik over resultaterne af de indsatser, der foretages.

Projektet ansøger om et budget på **5 MDKK** i perioden 2010-2012 fra globaliserings-puljen. Der forventes yderligere 2 MDKK afsat som medfinansiering fra sektor og nationalt regi. På sigt arbejdes der på, at monitoreringerne kommer til at indgå som en del af de nationale undersøgelser.

Projektet tager afsæt i et eksisterende projekt, der følger op på handlingsplanen for kost og motion. Der er således allerede foretaget en analyse af de eksisterende nationale undersøgelser, og man er nu i gang med at validere den valgte metode. Arbejdsgruppen vurderer, at den første måling for kost og motion - nulpunktsmålingen - kan foretages i 2010.

Hovedansvarlig: MR-FJLS (Levnedsmidler). Interessenter: MR-S

- Projekt 6: Ernæring, læring og helse

Målet med projektet er at indsamle mere sikker viden om sammenhængen mellem ernæring og læring i skoler og børnehaver, gennemføre interventionsstudier af, hvad der virker samt formidle viden og konklusioner til politikere og praktikere på dette område. Målet skal nås gennem at indsamle, systematisere og analysere den forskning, som findes i Norden og internationalt på dette område. Desuden vil projektet gennemføre komparative analyser blandt de nordiske lande af sammenhængen mellem kost og elevernes indlæring, sociale forskelle og sundhed. Projektets resultater vil blive formidlet til relevante tværfaglige interessenter i løbet af projektperioden. På baggrund af den samlede viden, som projektet indsamler, vil der blive truffet beslutning om, hvorvidt der er behov for yderligere nordisk samarbejde om forskning og eventuel forsøgsvirksomhed på området.

Projektet ansøger om et budget på **5,5 MDKK** for perioden 2010-2012 fra globaliserings-puljen.

Hovedansvarlig: MR-U. Interessenter: MR-S, MR-FJLS (Levnedsmidler)

- Projekt 7: Innovation og entreprenørskab i sundhedsvæsenet

Der investeres milliarder i at udbygge og forny de nordiske sygehuse og der er et voksende behov for omsorgsydelser pga. aldrende befolkninger. Samtidig oplever det offentlige i de nordiske lande et stigende pres pga. mangel på arbejdskraft, stigende krav til kvalitet og en øget efterspørgsel efter nye omsorgs- og sundhedsydelser. Dette skaber behov for nye innovative løsninger.

Målsætningen er at bygge bro mellem nye og mindre virksomheders kommercielle og tekniske kompetencer og de offentlige nordiske sundheds- og omsorgsektors mange uforløste behov og ideer. Projektet skal derfor fremme offentlig-privat samarbejde på sundheds- og omsorgsområdet med udgangspunkt i viden om brugernes behov. Projektet skal klarlægge mulighederne for, på nordisk plan, at udvikle fælles metoder og best practice for offentlig-privat innovationsarbejde og samtidig sikre, at de udviklede produkter og services har et reelt erhversmæssigt potentiale. Derudover kunne det være relevant at undersøge, hvilke barrierer, der besværliggør samarbejdet, og hvordan disse kan overkommes. Projektet vil derfor

kortlægge erfaringerne med at få nye og mindre virksomheder til at levere innovative løsninger til den offentlige omsorgs- og sundhedssektor; levere en række workshops med deltagelse af virksomheder, iværksættere og omsorgs- og sundhedspersonale med henblik på at skabe grobund for samarbejde mellem nye og mindre virksomheder - og de offentlige spillere inden for omsorg og sundhed. Projektet forventes at føre til konkrete samarbejds- og innovationsprojekter. Projektets afsluttes med en rapport om, hvilke barrierer der eksisterer for at nye og mindre virksomheder kan levere innovative løsninger til de offentlige spillere inden for sundhed og omsorg.

Projektet ansøger om et budget på **4 MDKK** for perioden 2010-2012 fra globaliserings-puljen.

Hovedansvarlig: MR-NER. Interessenter: MR-S

Tværgående tiltag for samtlige projekter

Der vil i videreudviklingen af de enkelte projekter endvidere blive lagt vægt på:

- integrering af et køns- og ligestillingsperspektiv med henblik på at sikre en mere effektiv og målrettet indsats, samt
- profilering af projektsresultaterne i internationale fora med henblik på at "markedsføre" og sætte nordiske kerneværdier på dagsorden i f.eks. OECD og EU, jf. NMRs kommunikationsstrategi.

4. Tidsplan og milepæle

For programmet som helhed foreslås nedenstående tentative overordnede tidsplan og milepæle, idet der tages forbehold for de enkelte projekters forskellige start- og sluttidspunkter. Som udgangspunkt afsluttes programmet i 2012. Der overvejes dog mulighed for, at nogle af programmets projekter kan fortsætte ud over denne periode, ligesom der kan iværksættes nye initiativer. Der er lagt vægt på mekanismer, der kan sikre det tværsektorielle samarbejde.

2009:

- Videreudvikling af de enkelte projektforslag i et tværsektorielt samarbejde.
- EK'erne udpeger projektdeltagere og interessenter fra egne og andre sektorer i egne projekter. Desuden identificeres hvem som skal have det operative ansvar for gennemførelsen af projekterne (nordiske eller nationale institutioner eller andre).

2010:

- Færdigudvikling af projektforslagene i et tværsektorielt samarbejde, herunder at hver projektejer har etableret en samarbejdsstruktur med projektdeltagere og interessenter fra egen og andre sektorer samt med den institution, som skal have det operative ansvar for projektets gennemførelse.
- Kick-off seminar for hele programmet med deltagelse af alle projektdeltagere, interne interessenter og udførende institutioner mhp at skabe fælles forståelse af, hvordan programmets enkelte projekter bidrager til programmets overordnede mål. Seminaret vil indeholde en fælles introduktion og afslutning samt parallelle workshops for hvert enkelt projekt.
- Igangsætning af projekterne i løbet af året.

2011:

- Midtvejsstatus for de enkelte projekter med henblik på at se på behovet for at justere kursen, forstærke det tværsektorielle samarbejde, iværksætte nye initiativer, videreføre projekter ud over 2012 m.v.
- Leverancer af projektsresultater fra de projekter, som er klar til dette, og evt. beslutninger om den videre opfølgning herpå.

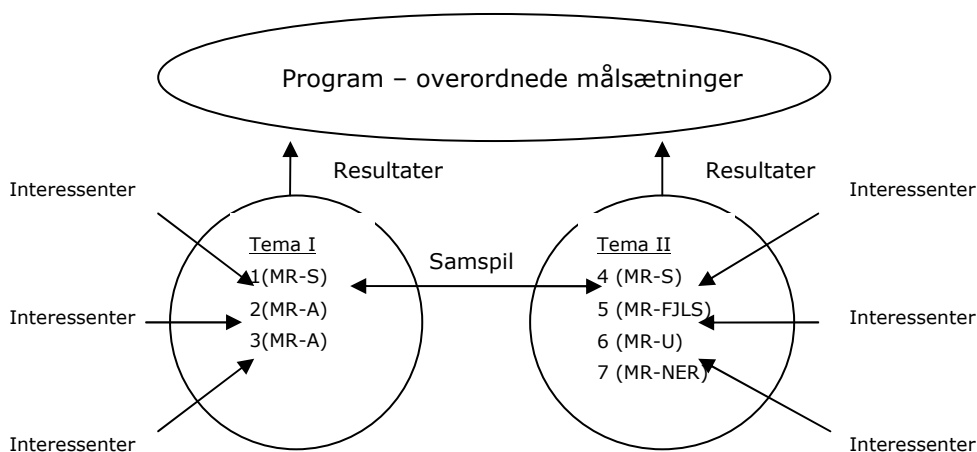
2012:

- Leverancer af projektresultater.
- Ekstern evaluering af programmet med særlig fokus på det tværsektorielle samarbejde.
- Afslutningskonference for alle projektdeltagere samt interne og eksterne interessenter i forhold til programmet samt udførende institutioner mhp størst mulig profilering og eksponering af projekt-/programresultaterne. Konferencen kan holdes af og i Norge, som da har formandskabet i Nordisk Ministerråd.
- Evt. fælles ministerrådsmøder mellem flere fagområder eller lignende, hvor der er relevant.

5. Organisering og ressourceforbrug

MR-SAM har det overordnede ansvar for programmet, herunder ansvar for programmets budget, og at der sikres et tværsektorielt samarbejde i programmet. I overensstemmelse med fagministerrådernes høringssvar af 25.8.2009 placeres hovedansvaret for planlægningen og gennemførelsen af de enkelte projekter hos de fagministerråd, som har ejerskabet hertil. Det vil være et krav, at den hovedansvarlige sektor inddrager interessenter fra mindst én anden sektor, og at interessenterne tager ansvar for at bidrage aktivt til projekterne med henblik på at sikre den tværsektorielle profil. Endvidere overlades det til de enkelte fagministerråd at beslutte, hvem der skal have det operative ansvar for at udføre de konkrete aktiviteter i projekterne, f.eks. nordiske institutioner, nationale institutioner el. andre.

Figur 2: Programdynamik

Projekterne inden for de enkelte temaområder hænger ikke nødvendigvis indbyrdes sammen, men resultaterne af projekterne vil samlet bidrage til programmets overordnede målsætning. Der vil ligeledes være et synergipotential mellem projekterne inden for og på tværs af temaområderne. Både ejere og interessenter bør derfor være åbne over for at indgå i eventuelle nye partnerskaber med andre sektorer.

For løbende at sikre en forankring på tværs vil der som beskrevet under milepæle blive iværksat forskellige tværsektorielle mekanismer. Da et af programmets vigtigste mål er at skabe samarbejde på tværs af sektorer, vil det i første omgang være vigtigt at sikre, at de centrale deltagere i de enkelte projekter i programmet har en fælles forståelse for programmet og dets målsætning. I 2010 vil der således blive afholdt et kick-off seminar for alle deltagere på tværs af projekterne. I 2011 vil der blive fokuseret mere på kontakter inden eller mellem for de enkelte projekter, hvor man kan forestille sig fællesmøder eller back-to-back møder på MR-, EK- eller arbejdsgruppeplan. Som endelig afslutning afholdes en konference for alle involverede med deltagelse af andre interessenter uden for kredsen. Her vil foreløbige resultater blive præsenteret og profileret samt blive relateret til programmets overordnede målsætning.

Der vil løbende være dialog med kommende formandskab vedrørende forankring i formandskabsprogrammet og evt. samspil med formandskabsaktiviteter inden for sundheds- og velfærdsområdet.

For at optimere synergien mellem aktiviteterne i programmet er der budgetteret med en programkoordinator, som skal være tovholder og samle trådene fra de enkelte projekter. Denne vil også være drivende i forhold til at arrangere et fælles kick-off seminar, midtvejsstatus, afslutningsseminar med mere.

6. Kommunikationsplan

Da der er tale om et program med forskellige projekter, vil organiseringen i forhold til de respektive interessenter også afspejles forskelligt. De enkelte projekter vil få ansvar for at indtænke kommunikation og synlighed. Vigtige platforme for kommunikationen vil være det omtalte kick-off seminar, back-to-back møder på MR-EK og arbejdsgruppeplan samt den afsluttende konference i 2012.

Ved programmets gennemførelse vil der være en klar reference til den nye kommunikationsstrategi for NMR: "Den nye nordiske profil", hvor Kommunikationsafdelingen i NMRS vil blive inviteret til at udforme en strategi, der skal sikre, at der bliver fokuseret på at skabe synlighed og debat gennem eksempelvis artikler, kronikker og brug af arrangementer i "Norden i Fokus", webside etc.

Som en rød tråd gennem hele programperioden vil der så vidt muligt blive fokuseret på den internationale profilering såsom kontakt og events i forhold til eksempelvis OECD og EU.

7. Udvalgelsesproces

MR-SAMs invitation til fagministerrådene om at fremsende forslag til nye globaliserings-initiativer inden for temaet "Sundhed og velfærd" afstedkom 34 projektforslag fra EK-A, EK-FJLS, EK-JÅM, EK-M, EK-S, EK-U og EK-NER samt Nordisk Råd. Det har været en stor udfordring at arbejde med disse mange projektforslag, som har varieret fra ideer beskrevet på få linjer til veludbyggede projektforslag.

Tilbagemeldingerne i ministerrådernes høringssvar af 25.8.2009 på det første udkast til et program inden for "Sundhed og velfærd" viste et klart ønske om at fokusere programmet yderligere. På den baggrund inkluderer nærværende programforslag kun et begrænset antal af de indkomne projektforslag udvalgt på grundlag af følgende kriterier: Projekter på "idéplan" er frasortet; projekter som ikke blev prioriteret i høringssvar af 25.8. er frasortet; projektets globaliseringsrelevans, nordiske nytteværdi og tværsektorielle karakter samt eksisterende og potentielle forankring i sektorerne (se vedhæftede oversigt over de forslag, som ikke er inkluderet i dette programforslag samt begrundelserne herfor).

8. Budget og forankring

I skemaet nedenfor angives de estimerede budgettal for årene 2010-12 fordelt på de enkelte projektforslag.⁶ Derudover er foreslået et beløb til de tværgående mekanismer, herunder en programkoordinator, seminarer, midtvejsstatus, konferencer, evalueringer mv.

---

⁶Se nærmere om budgetfordelingen i sakframställningen ovan under rubriken "anmärkningar till tabell 1" s. 4.

	2010	2011	2012	TOTAL PR. PROJEKT
1 MR-S	1,0	2,0	3,0	6
2 MR-A	1,2	1,7	2,1	5
3 MR-A	1,25	2,25	1,7	5,2
4 MR-S	1,25	1,75	1,5	4,5
5 MR- FJLS	1,5	1,3	2,2	5
6 MR-U	1,0	2,2	2,3	5,5
7 MR-NER	1,0	2,0	1,0	4
Tværgående mekanismer	0,8	0,8	1,7	3,3
TOTAL PR. ÅR	9⁷	14	15,5	38,5

National og sektorforankring

I skemaet er alene medtaget finansiering fra NMR's globaliseringspulje.

For så vidt angår muligheden for supplerende national og sektorfinansiering af programmet, synes hovedbudskabet i høringsvarene af 25.8.2009 at være, at det endelige programindhold må afklares, herunder hvorvidt projekterne vil modtage midler fra globaliseringspuljen, før tilsagn herom kan forventes. National og sektorfinansiering vil dog tilstræbes i de forslag, hvor der ikke allerede er givet et eventuelt tilsagn herom.

Det nordiske samarbejde om velfærd og sundhed er allerede grundigt forankret i de enkelte sektorer, som er med i programmet. En del af initiativerne er således en fortsættelse og videreudvikling af det globaliseringsarbejde, som allerede udføres. Eksempelvis har MR-S i maj 2008 udpeget "velfærdsinnovation" med fokus på et konkurrencedygtigt velfærdsamfund som sektorens kerneområde. Globaliserings-relevante aktiviteter er ligeledes indeholdt i de enkelte sektorer's flerårige strategier/programmer og ikke mindst i "Handlingsplanen for bedre sundhed og livskvalitet gennem mad og fysisk aktivitet" besluttet i MR-FJLS og MR-S. Det skal derfor understreges, at der ved flere af projekterne er tale om en videreførelse af pilotprojekter eller forarbejder, som sektorerne selv har finansieret.

Bilag:

Bilag 1: Oversigt over forslag, der ikke er kommet med i programforslaget, samt begrundelser herfor (kan fås från NMRS).

---

⁷ Se fotnot 6

BILAGA 3 ESCIENCE

Reviderat förslag till eScience som spjutspetsprojekt i globaliseringsprojektet om vidareutveckling av NORIA

Norden som ledande region inom eScience.

1. Resumé

Projektförslaget handlar om en vidareföring av globaliseringsprojektet om vidareutveckling av det Nordiska forsknings- och innovationsområdet NORIA genom ett spjutspetsprojekt på eScience.

Norden skall föras fram som en ledande aktör inom infrastruktur för eScience, eSciencemetodik och verktyg, och användning av eScience inom olika forskningsområden. Projektet syftar till att öka synligheten för Nordisk spetsforskning, skapa synergier mellan nationella och internationella forskningsinitiativ, frambringa betydliga framsteg på valda stora forskningsområden (Grand challenges), samt att bygga upp kompetens och förutsättningar för framtidens kunskapsbaserade industrier.

Målet med projektet är att skapa en Nordisk eScience plattform som

- starkt utvecklar eSciencemetodik och verktyg
- starkt utvecklar högre utbildning på eScienceområdet
- använder eScienceverktyg och metodik till att accelerera framväxten av kunskap i utvalda tematiska forskningsområden
- kan utnyttjas till eventuella framtida samarbeten i Östersjöregionen

Organiseringen och genomförandet utnyttjar existerande instrument och samarbeten som under flera år långsiktigt har arbetat för att bygga upp eScience som ett nordiskt flaggskepp på IT-området.

För att genomföra de föreslagna satsningarna inom eScience förväntas en budget på 30 MDKK från NMR för de kommande tre åren (2010-2012) från "globaliseringspuljen". MR-U/ÄK-U redan beslutat att investera 2,8 MDKK i 2009 för detta ändamål.

En nationell medfinansiering kan äga rum efter att NordForsk har konsulterat de nationella forskningsfinansiärerna och dessa på frivillig basis avgör om de vill medverka i projektet.

2. Formål og Succeskriterier

I det pågående globaliseringsprojektet om vidareutvecklingen av det Nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA) ligger en förstärkt satsning på koordinering av nationella forskningsprogram och utvecklingen av en rad konkreta vägvisande spjutspetsprojekt, däribland eScience. När NORIA-projektet sattes igång markerade MR-U att man avsåg att återkomma till den vidare utvecklingen av dessa spjutspetsprojekt.

I samarbete med intressenterna kan nu eScience tas ett steg vidare för att etablera detta som ett betydande profilområde inom det Nordiska forskningssamarbetet. eScience har som en viktig komponent att understödja distribuerade forsknings- och utvecklingssamarbeten, och det nya projektet bedöms kunna komma att utgöra ett väsentligt element för att binda samman forskning och forskare runt bland annat Östersjön och nordtyskland i viktiga kluster.

Norden är redan i dag en ledande aktör inom infrastruktur för eScience, högkapacitetsnätverk, och teknologiutveckling och projektet utnyttjar denna bas för att ge förutsättningar för nordisk spetsforskning.

Utveckling och implementering av en Nordisk eScience plattform:

- ökar synligheten av och möjligheterna för Nordisk spetsforskning som utnyttjar eScience verktyg och metoder.
- etablerar nya nordiska centers of excellence
- leder till betydliga framsteg inom ett fåtal betydelsefulla forskningsområden (Grand challenges)
- skapar synergier med nationella och internationella (EU) forskningsinitiativ inom eScience
- utbildar PhD:er med kompetenser som är viktiga för framtidens näringslivsutveckling och innovation i ett kunskapsbaserat samhälle.

Ett förstärkt och intensifierat samarbete kring eScience och IKT-infrastruktur i Norden och med länderna runt hela Östersjön bygger på de nordiska ländernas styrkepositioner, stimulerar strategiskt och kraftigt forsknings- och innovationverksamheten och har förutsättningar för att bidra till framväxten av framtida kunskapsbaserade och serviceorienterade industrier i hela regionen.

Utvecklingen av eScience bör också ses som en möjlig del av EU:s Östersjöstrategi samt som ett initiativ som bygger och utvecklar samarbetsplattformar för en ökad nytta och effekt av EU:s ramprogram och andra ERA plattformar.

3. Mål

eScience handlar om användandet av avancerad informations- och kommunikationsteknologi inom forskningen, om storskaliga datorresurser för simulering, modellering och analys av data, och om nya former för forskningssamarbeten över Internet. Modern IKT-infrastruktur i form av dator- och lagringsresurser och högkapacitetsnätverk för överföring av information utgör en nödvändig bas för eScience. Internationellt är eScience ett prioriterat fält för vidareutvecklingen av forskning med mycket breda applikationer och genomslagskraft i stort sett alla vetenskapliga områden.

eScience har sedan 2006 byggts upp och etablerats som ett nordiskt satsningsområde i ett nära samspel mellan de nationella miljöer, de forskningsfinansierande organisationerna, MR-U/ÅK-U och NordForsk. 2007 presenterades en nordisk eScience strategi och en handlingsplan för implementering av strategin har nyligen varit till konsultation i länderna.

Projektförslaget gäller skapandet av en Nordisk eScienceplattform som bygger på existerande satsningar, IKT-infrastruktur och utbildning och den stora potential som finns för att vidareutveckla dessa områden i Östersjöregionen

I en eScience plattformframbringas Nordisk excellens genom 1) vidareutveckling av eSciencemetodik och verktyg som tillämpas inom ett brett spektrum av forskningsområden och 2) genom satsningar på användning av eSciencemetodik och verktyg i ett antal utvalda forskningsområden och 3) Nordisk högre utbildning inom användning av eSciencemetodik och verktyg.

Beträffande forskningsområden ger en öppen utlysning ett spektrum av förslag, val av forskningsområden görs av länderna utgående från deras prioriteringar och nordiskt mervärde.

I det pågående utvecklingsarbetet av detta projekt har nyckelaktörerna särskilt pekat på behovet för att utveckla instrument som exempelvis Nordic Centers

of Excellence (NCoE), stöd till etablering av forskarutbildning och byggande av nätverk.

Forskningen i programmen kan utföras exempelvis genom upprättandet av virtuella Nordiska Centers of Excellence inom de utvalda forskningsområden, och inom eScienccemethodik och verktyg. Som en del av detta kan näringslivets deltagelse i programmet ske genom bruk av nordiska public-private-partnership PhD:er.

På sikt bör möjligheten att utvidga dessa centers of excellence med deltagande även från länderna kring Östersjön undersökas.

Det bör också värderas om och hur initiativet metod- och kompetensmässigt kan stödja det nuvarande Toppforskningsinitiativet inom klimat, energi och miljö och ett eventuellt framtida initiativ inom välfärd och hälsa. MR-U/ÅK-U ber nyckelaktörerna inom området att särskilt värdera ifall det finns underlag, kompetens och stöd för särskilda fokuserade tematiska satsningar inom dessa eller andra centrala forskningsfält.

Vidare bör det undersökas om eScience, inkl. relaterad infrastruktur, metoder och verktyg går att tillämpa på området eLearning – flexibelt lärande.

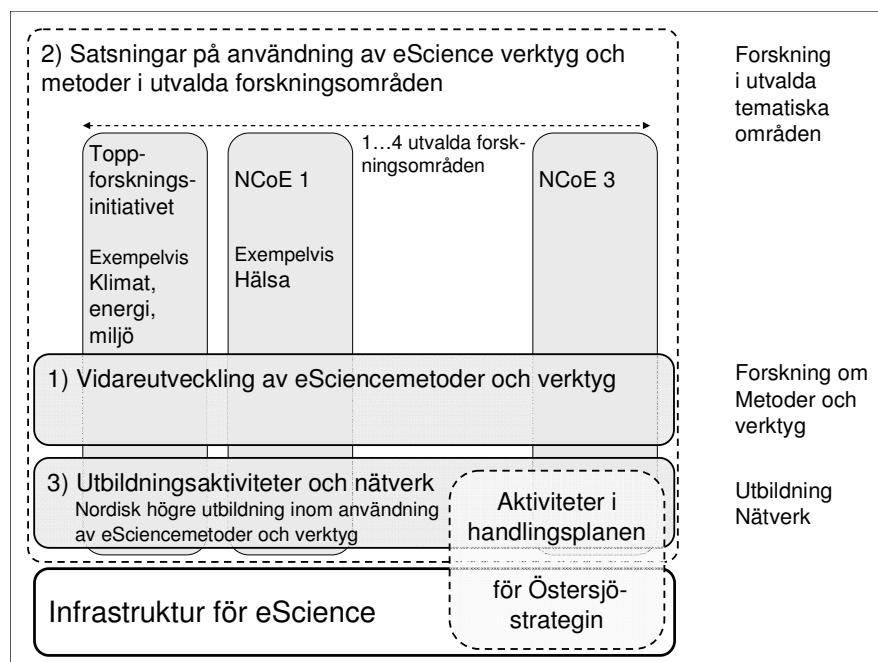

Bild: Projektsammansättning (1,2 och 3) för utveckling av en Nordisk eScience plattform.

4. Tidsplan og Milepæle

Fas I.

September	Behandling i ÅK-U och NordForsk
Oktober	Budgetbeslut i NMR av MR-SAM MR-U beslutar om att ställa sig bakom en vidareföring av förslaget enligt planerad tidsplan och milstolpar MR-SAM tar beslut om globaliseringsprojektena
December	Nordforsks styre behandlar globaliseringsprojektet eScience och tar ställning till process för medfinansiering och medverkan från nationella forskningsfinansiärer i initiativet Givet ett positivt utslag i NordForsk sänds invitation om deltagan i eScience projektet till ländernas forskningsfinansiärer för ställningstagan om medfinansiering och medverkan i initiativet.

- Jan- Mars 2010 Baserat i utslag av den nationella behandlingen av eScience som globaliseringsprojekt, ger NordForsk en slutlig rekommendation om igångsättning av förslaget till MR-U.
Nationella ställningstaganden. NordForsk gör en förfrågan till de nationella forskningsfinansiärerna huruvida de på frivillig basis vill delta i medfinansieringen av projektet (bemärkning tillförd av MR-SAM i skriftlig procedur den 15 oktober 2009).
- Våren 2010 MR-U tar slutligt beslut om förslaget till eScience som globaliseringsprojekt.

Fas II.

- Invitation till förslag på tematiska områden och eScience metodikprojekt (möjlighet för deltagande i hela Östersjöregionen för icke-nordiska aktörer med egen finansiering).
- Etablering av utbildningsprogram (öppet inom Östersjöregionen för icke-nordiska deltagare som finansierar resa och uppehälle för sina egna deltagare)
- Val av forskningsområden baserat på inkommande förslag (både tematiska områden och eScience metodutvecklingsprojekt)
- Arrangera eScience nätverksaktiviteter (öppet inom Östersjöregionen för icke-nordiska deltagare med egen finansiering)

Fas III.

- Utvidga hela plattformen till Östersjöregionen.

5. Organisering og ressourceforbrug

Utvecklingen av eScience sker med stöd i och baseras på de betydande aktiviteter som redan är igång inom ramen för det nordiska samarbetet: Handlingsplan för att implementera en nordisk eScience strategi, ett NORIA net på området eScience, en möjlighetsstudie om kunskapsinfrastruktur för den femte friheten i länderna kring Östersjön, samt Nordiska utvecklingsinfrastrukturaktiviteter inom t ex grid och datornätverk (ex NDGF och NorduNet).

MR-U/ÄK-U är projektägare och NMRS/UFA är projektansvariga.

NordForsk ges i uppdrag att utveckla och genomföra de prioriterade satsningarna.

NordForsk etablerar en styrgrupp, bestående av representanter från de finansierande nationella forskningsrådena och en observatör från NMR, exempelvis efter mönster av eNORIA (NORIA net på eScience området).

Projektet leds av en projektdirektör med bakgrund inom eScience området, anställs av NordForsk eventuellt genom utlysning. Utnämning sker efter konsultation av styrgruppen.

NordForsk bidrar med sekretariatsfunktion för projektet.

6. Kommunikationsplan

Det utvecklas en kommunikationsplan för

- Departement
- Forskningsråd
- Näringsliv
- Relevanta europeiska initiativ (EU)
- Nationella och nordiska eInfrastrukturleverantörer
- Relevanta nationella forskningsprogram

7. Budget

För att genomföra de föreslagna satsningarna inom eScience förväntas en budget på 30 MDKK från NMR för de kommande tre åren (2010-2012) från "globaliseringspuljen". MR-U/ÄK-U redan beslutat att investera 2,8 MDKK i 2009 för detta ändamål.

De nordiska medlen skall användas som incitament och såddfinansiering och nationell medfinansiering i form av deltagan och medfinansiering av nationella forskningsfinansiärer förutsätts i linje med Nordforsks egen behandling og procedurer.

8. Relevante bilag

- Förslag på Nordisk eScience strategi
- Förslag på Nordisk eScience handlingsplan

BILAGA 4: ENERGI OCH TRANSPORT

Program för globaliseringsinitiativ energi och transport

Resumé

Programmets huvudsyfte är att skapa en process som kan vidareutveckla idén om Norden som "The Green Valley of Europe".

Programmet ska ge en samlad bild av de utmaningar och lösningar som finns inom området effektivisering och förnybar energi i transportsektorn i Norden och identifiera de teman där en nordisk kraftsamling kan få största möjliga betydelse.

En tvärsektoriell styrgrupp ska tillsättas för att ansvara för programutvecklingen, som ska utföras av ett tvärsektoriellt projektsekretariat.

Ett arbete med en vision för elektrisk transport i Norden ska startas och några konkreta projektförslag inom detta område ska presenteras inför globaliseringsforum 2010.

Övriga initiativ ska presenteras fram till den 1 september 2011.

Inledning

De nordiska statsministrarna har genom igångsättande av globaliseringsarbetet initierat en ny inriktning på och ett nytt sätt att arbeta inom det nordiska samarbetet.

Statsministrarna har också tydligt markerat sina ambitioner att gemensamt arbeta för en ambitiös klimat, energi och miljöpolitik och stärka det nordiska arbetet på det här området.

I samband med globaliseringsforum på Island lanserades idén om att långsiktigt utveckla och profilera Norden som "The Green Valley of Europe". Idén är att Norden bör utvecklas som en testmarknad för ny grön teknologi, särskilt inom transportområdet. Den danske statsministern pekade där också på behovet av att ha gemensamma tekniska standarder i Norden och avkorta avstånden mellan forskning och lansering av en färdig produkt.

Statsministrarna presenterade även en gemensam deklARATION om klimatfrågan i juni 2009. I deklARATIONEN framför statsministrarna att de ser fram mot att utnyttja samarbetsmöjligheterna för att minska CO2-utsläppen från transportsektorn genom ökad energieffektivisering och nya energisystemlösningar.

Frågan om elektrisk transport har stor aktualitet, och arbete på området pågår i de nordiska länderna såväl i myndigheterna, som inom industrin. För att det nordiska samarbetet ska kunna bistå i utvecklingen, bör ett arbete påbörjas redan nu.

Syfte/Formål

Huvudsyftet med programmet är att skapa en process som kan vidareutveckla idén om Norden som "The Green Valley of Europe".

I projektet skal det udredes, hvor og hvordan anvendelsen af fornybar energi i transportsektoren kan øges og på baggrund heraf

stille forslag til rammer, strategier og initiativer, der bidrager til at reducere CO2 udledningerne i transportsektoren.

- Give en samlet bild af de udfordringer og løsninger som findes inden for området effektivisering og fornybar energi i transportsektoren i Norden og identificere de temaer der en nordisk kraftsamling kan få størst mulige betydning.
- Give en samlet bild over nordiske styrkepositioner og prioriteringer inden for forskningsområdet og forslag til nordiske samarbejdsmuligheder
- Indsamle information om eksisterende teknologier og drivmidler samt vurdere, hvilke løsninger der synes mest realistiske og bør følges op på kort og mellem- og lang sigt
- Udvikle forudsætninger og ramvilkår for næringsvirksomhed inden for klimavenlig transport-, energi og miljøteknologi.
- Markedsføre nordiske løsninger og de resultater som kommer frem i projektet globalt, t.ex. gennem "udstillingsvinduet".
- I samarbejde med industrien skabe en vision for elektrisk transport i Norden og udarbejde nogle konkrete projektforslag inden for området inden for globaliseringsforum 2010.
- Følge op tidligere globaliseringsinitiativ inden for energiområdet

Succékriterier

- Norden styrker sit samlede vidensgrundlag og formidling om brugbare teknologier og drivmidler, der bidrager til øget energieffektivisering og øget anvendelse af fornybar energi.
- Norden styrker sin position inden for effektivisering og fornybar energi på transportområdet.
- Norden reducerer på lang sigt sine samlede udslip af CO2.

Mål

Mål 1: Utredning (pågår maj-okt 2009)

Det islandske ordførerskab har startet et flertal projekter inden for området transport og energi. **Huvudstudien kommer at presenteres i september 2009.** Projektet er en god udgangspunkt for et mere omfattende globaliseringsprogram. Projektet omfatter:

1. Fremtidsstudie

Identificering af bæredygtige energisystemløsninger for transportsektoren

- Identificering af nordiske styrkepositioner
- Bidrag til udarbejdelsen af en hvidbog for øget effektivisering i transport- og fiskerisektoren i tyndt befolkede områder
- Bidrag til udarbejdelse af hvidbog for planlægningsbehov ved brug af vedvarende energi i transport
- Grundlægningsstudie for videre initiativer på området

2. Vitbok för ökad energieffektivitet i transport- och fiskerisektorn i tunt befolkade områden.

Vitboken ska förutom exempel och best cases ge en kartläggning av möjligheter för miljövänlig transport i tunt befolkade områden samt innehålla en skiss till strategianbefallningar.

3. Vitbok för planlägningsbehov vid transport som använder förnybar energi

I projektet ska sammanhangen mellan stadsutveckling och trafik/trafikinfrastruktur utredas och samlas i en vitbok.

4. Marknadsföring av nordiska lösningar – nordiska succéer

Identifikation av succéer som lämpar sig för att presentera bredden av de nordiska styrkepositionerna på området och som är av intresse i internationella export- erfarenhets- och kunskapsöverföringsperspektiv. T.ex. utbygga "utställningsvinduet" så att det kan innehålla förnybar energi i transportsektorn eller använda konceptet för marknadsföring.

Mål 2: Projekt- och strategiutveckling (nov 2009 – 1 september 2011)

- a) En brett sammansatt tvärssektoriell styrgrupp med representanter från länderna tillsätts.

Styrgruppen ska;

- ansvara för att styra programutvecklingen och säkra förankring av nationella politiska prioriteringar.
- ansvara för att programförslaget levereras till NMR enligt tidplan.
- vara sammansatt av representanter för berörda sektorer (näring, energi, transport, regional, miljö och forskning).

MR-NER får i uppdrag att i dialog med övriga berörda sektorer koordinera nationella nomineringar. Nomineringen till gruppen ska vara bred, så att en grupp med tvärssektoriell kompetens kan sättas samman. Vid nomineringen bör det beaktas att programmets syfte är brett och bl.a. omfattar policyutveckling, utveckling av regleringen på området, kartläggningar av forsknings-, innovations- och teknologikutvecklingsaktiviteter och marknadsföring och profilering.

Nordisk Energiforskning (NEF) ska leda sekretariatsfunktionen i gruppen. NMRS ska vara observatör i styrgruppen

Ett särskilt mandat ska utvecklas för styrgruppen.

I arbetet bör det dras lärdom av processen kring utarbetandet av toppforskningsinitiativet. Det bör löpande föras en dialog med relevanta parter inom Toppforskningsinitiativet om projektets utveckling, i de fall teman och frågeställningar som ligger inom TFI:s mandat berörs, så att överlappning kan undvikas och största möjliga synergier etableras.

- b) Ett projektsekretariat/programteam etableras, med uppgift att utifrån de genomförda utredningarna och andra relevanta studier och initiativ, nordiskt såväl som nationellt, utarbeta ett förslag till ett samlat fokuserat program.

Projektsekretariatet ska vara sammansatt av representanter från Nordisk Energiforskning (NEF), Nordiskt Innovationscenter (NICe) och Nordforsk. NEF ska vara ledare av projektsekretariatet. Projektsekretariatet ska överväga om delar av de redan inkomna

förslagen kan ingå i det fortsatta arbetet. Det gäller förslagen om närsjöfart, fartygs energianvändning och regionalpolitik och transport.

Projektsekretariatet ska, i samarbete med industrin, påbörja arbetet med en vision för elektrisk transport i Norden och utarbeta några konkreta projektförslag inom området inför globaliseringsforum 2010. Rapporteringen ska ses som en återkoppling till statsministrarnas diskussioner vid forumet 2009.

Arbetet i projektsekretariatet ska bedrivas med en aktiv involvering och i dialog med de nationella och nordiska aktörerna på området (se intressenter nedan) för att kartlägga om och hur de önskar engagera sig i arbetet.

Sekretariatet ska regelbundet informera NMRS om utvecklingen av arbetet.

c) Beslut om programmet och dess delprojekt tas av MR-NER efter konsultation med MR-M och MR-U. Miljösektorns medverkan i globaliseringsinitiativet "energi och transport" förväntas bli avgjort på deras möten den 27-28 oktober. Som framförts av ÄK-M bör man i vidareutvecklingen i de relevanta ministerråden vara uppmärksam på det arbete som genomförs i EU, härunder EU:s lovgivning om elmarknaden.

Mål 3: Genomförande av initiativ (2010-2012)

Efter beslut från MR-NER ska de föreslagna initiativen påbörjas under 2010 - 2012.

Tidplan och Milstolpar

oktober 2009	Styrgrupp och projektsekretariat etableras
december 2009	Ett första möte hålls i styrgruppen. Projektsekretariatets arbete inleds.
1 april 2010	Rapportering inför globaliseringsforum ska lämnas till NMR. En vision för elektrisk transport i Norden och konkreta projektförslag inom området ska vara färdigt.
april 2010	Remiss och beslut i NMR om delprojekt inom området elektrisk transport.
1 september 2011	Övriga projektförslag färdiga
september 2010/2011	Beslut i NMR om övriga projektförslag
2010-2012	Programmets initiativ/projekt påbörjas

Kommunikationsplan/Intressenter

Programsekretariatet ansvarar för att relevanta kontakter tas med berörda intressenter vid rätt tillfälle.

Islands/Danmarks ordförandeskap
ÄK-NE/E, ÄK-NE/N, ÄK-R, ÄK-M, ÄK-F, ÄK-U. Arbetsgruppen för förnybar energi

NEF
NICe
Nordforsk
Nordregio
NIB
Energiministerier
Transportministerier
Miljöministerier
Utbildnings- og forskningsministerier
Toppforskningsinitiativet
Nationella forsknings- og innovationsfinansiärer
Transportindustrin (herunder institusjoner og konsulentselskaper som er engasjert i relevante spørsmål knyttet til tema)
Fordonsindustrin
Samarbeidskonstellasjoner på bedrifts nivå (som f.eks. Nordic Climate Clusters – NoCC)

Budget

Med tanke på programmets bredd og frågornas politiska relevans, bör den samlade budgeten vara stor förslagsvis 100 MDKK över 3 år. Detta bör omfatta såväl globaliseringsmedel, sektorsmedel som nationella medel. Globaliseringsmedlen bör uppgå till 30 MDKK.

Budget är 30 MDKK (globaliseringsmedel)

År 2010	5 MDKK (varav 1 MDKK för programutveckling)
År 2011	10 MDKK
År 2012	15 MDKK

Det hänvisas till MR-SAM:s fördelning av globaliseringsmedlen som det framgår av sakframställningen s. 4.

Bakgrund

Verden står overfor enorme klimamæssige udfordringer, og de nordiske statsministre har på Globaliseringsforum klart givet udtryk for at de nordiske lande skal gå foran med at løse problemerne.

De nordiske land står hver for seg langt fremme internasjonalt når det gjelder forskning, utvikling og utprøving av ny teknologi for alternative, bærekraftige energiløsninger og ny teknologi for å håndtere miljø- og klimautfordringer. Sammen kan nordiske FoU-miljøer og bedrifter stå enda sterkere i den globale konkurransen om tekniske løsninger som hele verden vil etterspørre. Derfor er det naturlig at vi samarbeider om en kraftfull innovasjonspolitik innen grønn energi og transport.

Transportsektoren står for en væsentlig del af CO2 udledningen. Ca 20% af energiforbruget på verdensplan, og ca. 25% i de fleste OECD-lande ligger på transportområdet, og da sektoren er næsten 100% afhængig af fossile brændsler, er der även i Norden behov for at mindske udledningen og sætte konkrete målrettede initiativer i gang f.eks. på områderne:

- Innovation, forskning og entreprenørskab indenfor vedvarende energi i transportsektoren
- Integrering af transport- og energisystemer
- Øget effektivitet i eksisterende systemer
- Klimavenlig byudvikling

- Sammanhang mellan utveckling av energieffektiv transportinfrastruktur och de nordiska ländernas regionala konkurrenskraft
- Integrerade energieffektiva transportlösningar i tunt befolkade perifera områden
- Skapande av nordiska marknader, t.ex. genom reglering av CO2 utsläpp, som kan främja utvecklingen inom transport- och energisektorerna

Genom att använda kunskap från olika sektorer för att utveckla mer effektiva transportlösningar kan Norden bli mer konkurrenskraftig och CO2 neutral inom flera kärnsektorer. De nordiska länderna har förutsättningarna för att gemensamt utveckla ramar, politik och teknologier för att öka andelen af förnybar energi i transportsektoren. Det må derfor undersøges nærmere, hvordan vi i Norden kan øge andelen af fornybar energi i transportsektoren. I første omgang ligger fokus på el og biofuels. Eksempler omfatter udvikling af anden generations biodrivstoffer til brug i transportsektoren, udvikling af infrastruktur for el- og hybridbiler i Norden, udvikling af Scandinavian Hydrogen Highways med flere hydrogen fyldestationer baseret på fornybar energi samt udvikling af brændselsceller som supplement til (APS – auxiliary power system) eller erstatning af traditionelle forbrændingsmotorer i transportsektoren.

Det ligger et stort potensial for næringsvirksomhet innen miljøteknologi som vil gi verdiskaping og stabile attraktive arbeidsplasser i framtiden. Globale utfordringer kan vendes til industriell satsing og nyvinning på områder hvor de nordiske land har sterke forutsetninger for å bli verdensledende.

Det finns väsentliga skillnader mellan kvinnor och män vad gäller transportmönster och klimatbelastning som bör belysas i programmet.

BILAGA 5: FINANSIELLA OMRÅDET

Perspektiver for fremtidig ageren på CDM og JI markedet.

Resumé

Projektet syftar till understödja de nordiska ländernas agerande i samband med förändringar i CDM (clean development mechanism) och JI (joint initiative) mekanismerna som COP-15 kan medföra. Understödet erhålls genom att genomföra en analys som samlar upp: värdering av erfarenheter på marknaden hittills, vilka olikheter finns mellan de nordiska ländernas agerande, värdering av koordinerade uppköp, kan man samordna det nordiska praxis på området i perioden efter 2012?, vilka projekt bör stödjas?, samt kan andra nordiska aktörer spela en roll i framtiden.

Projektet föreslås ledas av en styrgrupp som utses av ländernas ansvariga myndigheter på CDM och JI området. Styrgruppen utarbetar ett projektmandat till en studie som utförs av en extern konsult på området.

Arbetet påbörjas och avslutas inom 2010 och budgeteras till maximalt 750 000 dkk. Projektet kan vara väl ägnat till att ingå i en eventuell nordisk uppföljning av COP-15.

Syfte

Att understödja de nordiska ländernas agerande i samband med en framtida förändring i CDM och JI mekanismerna som COP-15 kan medföra.

Succekkriterie

Att bidra till att de nordiska länderna klarar de mål som sätts upp efter COP-15 angående utsläpp av CO₂.

Beskrivning

På COP 15 vil de nuværende CDM og JI mekanismer blive genovervejet. Resultatet af forhandlingerne vil formentlig rejse en række spørgsmål om mulighederne i, og perspektiverne for, de nordiske landes ageren på disse markeder i en efterfølgende forpligtigelsesperiode efter 2012. I den forbindelse vil det være nyttigt for de nordiske lande at igangsætte et arbejde, som er i stand til at afdække følgende spørgsmål:

- Hvilke konklusioner kan der drages af de nordiske erfaringer på markedet indtil videre? Hvad er resultatet af de forskellige nordiske tilgange til kredithandel? Har det været en succes med koordinerede opkøb f.eks. igennem NEFCO og Verdensbanken? Hvad er erfaringerne med direkte og indirekte samt primær og sekundær kredithandel?
- Er der nogen perspektiver i at samordne den nordiske praksis på området med henblik på post2012-perioden? Kan vi lære noget af hinandens erfaringer?
- Hvilke projekter ønsker landene i givet fald at støtte/igangsætte? Herunder, hvilke projektyper er mest omkostningseffektive, hvilke bidrager mest til bæredygtig udvikling, hvilke har færrest kontrol- og administrationsproblemer, mm.? Vil det være ønskværdigt med en regional/geografisk strategi (hvilke regioner ønsker vi at arbejde i)?

- Er det muligt at involvere andre nordiske aktører i kredithandlen, som f.eks. Nordic Development Fund (NDF) eller Nordic Investment Bank (NIB), i lighed med den danske involvering af Eksport Kredit Fonden (EKF)?

Organisering

For at afdække ovenstående spørgsmål vil det være nødvendigt med ekstern konsulentbistand. Konsulenterne vil arbejde på opdrag af en styregruppe nedsat af landenes relevante myndigheder. Styregruppen vil hovedsageligt blive involveret i den indledende fase, men kan også bidrage med løbende konsultation efter behov.

Projektet vil være egnet til at indgå i en eventuel nordisk opfølgning på COP 15. Projektet ska samordnas med MR-Miljö för att säkra projektets tvärsatoriella prägel samt att de resultat från COP-15 förhandlingarna som påverkar CDM och JI beaktas.

MR-Finans är huvudansvarig för projektet, MR-Miljö och MR-NER föreslås vara delansvariga. Miljösektorns medverkan i globaliseringsinitiativet "Perspektiver for fremtidig ageren på CDM og JI markedet", förväntas bli avgjort på deras möten den 27-28 oktober. Vidare är det behov för miljösektorns klimatförhandlingsexperter att ser närmare på förslag om det framtida CDM och JI marknaden i förbindelse med vidareutvecklingen av initiativen.

Tidsplan

Betinget af samarbejdsministrenes godkendelse, vil den nedsatte styregruppe udarbejde en projektkontrakt, der skal lægges til grund for konsulenternes arbejde. Dette skal igangsættes så hurtigt som muligt, således at arbejdet kan begynde januar 2010. Kontraktperioden forventes at være ca. 3-6 måneder.

Afhængigt af den specificerede konsulentkontrakt, heriblandt projektets varighed, forventes projektet at medføre udgifter i størrelsesordenen 500.000 – 750.000 DKK.

Förslaget nedan presenterades på NSK/MR-SAM i juni, men läggs inte fram som ett nytt globaliseringsinitiativ för NSK/MR-SAM den 1 oktober. För NSK:s orientering beskrivs dock en skiss på hur ÅK-Finans föreslår ett vidare arbete på området.

Standardiseret finansieringsmekanisme for udbygning af nordisk elinfrastruktur

Resume

Projektet föreslås avvakta den pågående analysen som pågår inom ramen för den nordiska elmarknadsgruppens arbete angående nationella systemoperatörers evalueringskriterier och lagstiftning vid nationella elinfrastrukturinvesteringar som ger mervärde i ett annat nordiskt land.

Om analysen (som förväntas avslutas i slutet av 2009) visar att det är avkastningsgivande projekt som inte genomförs, och att det finns ett behov för standardiserade evalueringskriterier och en gemensam finansieringsmekanism, är det relevantt att igångsätta ett arbete som kartlägger optimala gemensamma kriterier. Om ett arbete sätts igång, föreslår det att ledas av en gemensam arbetsgrupp med representanter från finansdepartement, nationella energimyndigheter samt systemoperatörer.

Det förväntas inte krävas någon finansiering från globaliseringsmedlen om arbete sätts igång.

Syfte

Att bidra till en integrering av den nordiska elmarknaden

Beskrivelse

Strøm kan ikke lagres, og prisen på el varierer derfor ganske meget som reaktion på den konkrete efterspørgsel på det givne tidspunkt. Der er derfor stor værdi i at videreføre den globalisering af markedet for el, for at skabe en bedre forbindelse mellem de nordiske elmarkeder, og dermed bedre at kunne udjævne udsving i efterspørgsel og udbud. Det samlede nordiske elmarked er et af de bedst fungerende elmarkeder i EU, men der er mulighed for yderligere forbedring og integration. Bl.a. er løsningen af kapacitetsproblemer et vigtigt indsatsområde.

I overvejelser om udbygning af nordisk elinfrastruktur, benytter systemoperatører og myndigheder forskellige evalueringskriterier på tværs af landene. I tilfælde af grænseoverskridende investeringer kan forskelle og uoverensstemmelser imellem disse kriterier være u hensigtsmæssige. Særligt kan der opstå uoverensstemmelser mellem kriterierne, hvis en investering ikke er grænseoverskridende, men alligevel skaber værdi i de andre nordiske lande. Det er vigtigt at sikre at investeringsbeslutninger træffes på baggrund af en samlet nordisk samfundsøkonomisk analyse, og at rentable projekter ikke blokeres pga. manglende hensyn hertil.

På opdrag af den nordiske elmarkedsgruppe, har NordREG igangsat et arbejde, der bl.a. skal identificere de nationale systemoperatørers evalueringskriterier og den nationale lovgivning på området. Resultatet af dette arbejde skal bl.a. vise om det forekommer, at samfundsøkonomisk rentable investeringer ikke gennemføres, pga. manglende hensynstagen til den samlede nordisk samfundsøkonomisk gevinst.

I tilfælde af at NordREG's analyse påviser, at der er rentable projekter, som ikke er blevet gennemført, og at der dermed er et behov for standardiserede evalueringskriterier og en fælles finansieringsmekanisme, vil det være relevant at nedsætte en arbejdsgruppe, der kan kortlægge optimale fælles kriterier. Denne gruppes arbejde vil følge naturligt i forlængelse af arbejdet i NordREG, og vil involvere de nationale energimyndigheder og finansministerier samt systemoperatørerne.

Organisation och tidplan

Om projektet sätts igång föreslås följande organisering. Arbetsgruppen vil bestå af embedsmænd på tværs af sektorer og de nordiske lande og repræsentanter fra systemoperatørerne. Gruppens arbejde forventes ikke at kræve finansiering fra den nordiske globaliseringspulje. NordREG's analysearbejde forventes afsluttet ultimo 2009, hvorefter den nye arbejdsgruppe vil kunne påbegynde arbejdet primo 2010, hvis der påvises et behov for dette.

MR-Finans och MR-NER föreslår vara ansvariga för projektets genomförande.

Mål

Hvis der bliver fastslået et behov, forventes gruppen at foreslå en mekanisme for fælles nordisk finansiering af elinfrastruktur, som afhænger af målbare størrelser som f.eks. den samlede nordiske samfundsøkonomiske gevinst, og dennes fordeling på de enkelte lande. Denne mekanisme vil blive fremlagt til drøftelse og godkendelse på ministerrådsmøder.

BILAGA 6: KLIMAVENLIGT BYGGERI

Projektbeskrivelse for klimavenligt byggeri

1. Resumé

Nordiske virksomheder har gode muligheder for at videreudvikle globale styrkepositioner og høste gevinsterne af den stigende internationale efterspørgsel efter klimavenlige bygninger, teknologier og byggevarer. Øget samarbejde på tværs af landegrænser om at udvikle bæredygtige og innovative løsninger til byggeriet vil kunne forstærke denne udvikling.

Der etableres derfor et projekt i regi af NMR, med det formål at analysere forudsætningerne for etableringen af et innovationsprogram, til støtte for en fællesnordisk udvikling og demonstration af energi- og CO₂-neutralt byggeri og plusenergibygninger. For at sikre udvikling af løsninger, der fungerer i praksis, er der behov for at opføre konkrete forsøgsbyggerier.

Projektet skal analysere behovet for, og i givet fald stille forslag til et program, der på fællesnordisk niveau understøtter innovation og konkurrencedygtighed i byggeerhvervet, så nordiske byggevirksomheder kan drage fuld nytte af det voksende internationale marked for bæredygtigt byggeri.

Projektansvarlig er MR-NER. Relevante områder som miljø, energi, næring, forskning og kultur samt relevante nordiske institutioner vil blive inddraget i arbejdet.

I 2010 afsættes 1 mio. DKK til nedsættelse af en arbejdsgruppe, der skal analysere behovet samt afdække relevante samarbejdsområder i et innovationsprogram indenfor rammerne af klimavenligt byggeri. Herefter tages stilling til omfang og finansiering ved en eventuel implementering af selve programmet.

2. Formål og succeskriterier

Verden står i dag overfor store udfordringer på klima- og energiområdet. Ca. 40 pct. af energiforbruget går til bygningsdrift. Derfor er der stigende international efterspørgsel efter produkter, teknologier og helhedsløsninger, der kan gøre fremtidens bygninger energirigtige og bæredygtige og samtidig sikre, at vi har sunde, smukke og komfortable boliger. Klimavenligt byggeri blev derfor drøftet blandt de nordiske statsministre på globaliseringsforum i 2009.

De nordiske lande har en lang tradition for forskning i energieffektivitet, vedvarende energi og sikkert byggeri. Nordiske byggevirksomheder har globale styrkepositioner inden for fx varmepumper og passivhuse (Sverige), ventilation og indeklima (Finland), vindpåvirkning (Island), brandsikring (Norge) samt lavenergivinduer og isolering (Danmark).

En række andre lande styrker forsknings- og udviklingsindsatsen på klimaområdet i disse år. Hvis Norden fortsat skal være helt i front, er der behov for øget samarbejde og videnundevksling på tværs af grænserne.

Til det formål er der brug for et fællesnordisk program til fremme af udviklings- og demonstrationsprojekter inden for klimavenligt nybyggeri. Et sådant program vil bidrage til at realisere de nordiske statsministres visioner om Norden som foregangsland inden for innovation, klima, miljø og energi.

Såfremt programmet gennemføres med succes, vil det resultere i opførelsen af en række energi- og CO₂-neutrale bygninger eller plusenergibygninger, hvor energiforbrug og indeklima kan måles, og hvor nye byggeteknikker og løsninger kan iagttages. Nye produkter til bæredygtigt byggeri vil være udviklet og testet med henblik på senere markedsintroduktion. Derudover vil viden, resultater og erfaringer fra projekterne være samlet og formidlet til branchen, videninstitutioner og beslutningstagere. Endelig vil der være etableret og udbygget netværk på tværs af grænser mellem byggeforskere, virksomheder og praktikere.

3. Mål og indhold

Projektets formål er at analysere behovet for et innovationsprogram for at støtte fællesnordisk udvikling og demonstration af energi- og CO₂-neutralt byggeri og plusenergibygninger, samt tage stilling til mulige samarbejdsområder og -former.

Arbejdsgruppen skal pr. 1. juli 2010 præsentere deres analyse. Herefter tages stilling til organisering, finansiering samt indhold ved en eventuel implementering af et innovationsprogram indenfor rammerne af klimavenligt byggeri.

Arbejdsgruppen skal tage hensyn til synspunkter og forslag rørende miljø, forskning, energi, næring og design/arkitektur ved udarbejdelsen af programforslaget.

4. Organisering

I første fase nedsættes en arbejdsgruppe under ledelse af MR-NER, som er projektansvarlig, og med deltagelse af to repræsentanter fra hvert land, udpeget af landene selv.

En referencegruppe bestående af repræsentanter fra andre relevante sektorer kan tilknyttes arbejdsgruppen, og kan eksempelvis gennem seminarer og workshops bidrage til udviklingen af programmet.

5. Interessenter og kommunikation

Analysen gennemføres i dialog med nordiske institutioner, virksomheder og brancheorganisationer, forsknings- og videninstitutioner, miljøorganisationer mv.

Interessenterne kan trækkes ind i

6. Budget

Der afsættes i 2010 1 mio. til arbejdsgruppens arbejde. Pengene kan dække seminarer, workshops, ekstern bistand samt administrative udgifter forbundet til arbejdsgruppens arbejde.

**B BILAGA 7: FÖRHANDLINGAR OM
KVICKSILVERAVTAL**

SEPARAT BILAGA I PDF (BILAGA 7)

BILAGA 8: ANSVARFÖRDELNING

Ansvarsfördelningen mellan de olika ministerråden beträffande de nya globaliseringsinitiativen

Globaliseringsinitiativ*	Huvud/koordineringsansvar för initiativets innehåll och budget	Delansvar/ Involveras**
Förhandlingsmöte för ny kvicksilverkonvention	MR-M	
e-Science	MR-U	MR-NER
Perspektiver for fremtidig ageren på CDM og JI markedet	MR-FINANS	MR-M, MR-NER
Kultur och kreativitet	MR-NER	MR-K, MR-FJLS
Energi och transport	MR-NER	MR-U, MR-M
Klimatvänligt byggeri	MR-NER	MR-U, MR-M
Hälsa och välfärd	Ansvaret för koordineringen av de enskilda delementen finns i de ministerråd som har huvudägarskap för initiativets delprojekt. De involverade ministerråden har inte önskat att ett enskilt MR får koordineringsansvar för hela initiativet. Därför innehåller initiativet ett förslag om att en projektkoordinator skal bidra till att säkra koordination och synergi mellan de olika delementen. NMRS kommer också tillsammans med orförandeskapet att bistå med att säkra en god koordination.	MR-S, MR-A, MR-FJLS, MR-U och MR-NER

* **MR-SAM** har det övergripande budget/koordineringsansvaret för alla globaliseringsinitiativ

** Miljösektorns medverkan i globaliseringsinitiativen "energi och transport" och "Perspektiver for fremtidig ageren på CDM og JI markedet", förväntas bli avgjort på deras möten den 27-28 oktober. Som framförts av ÅK-M bör man i vidareutvecklingen i de relevanta ministerråden vara uppmärksam på det arbete som genomförs i EU, härunder EU:s lovgivning om elmarknaden. Vidare är det behov för miljösektorns klimatförhandlingsexperter att ser närmare på förslag om det framtida CDM och JI marknaden i förbindelse med vidareutvecklingen av initiativen (bemärkning godkänd av MR-SAM i skriftlig procedur den 15 oktober 2009).